

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
2.	ΓΕΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (Α. 4, 42, 44.6).....	2
	<i>Άρθρο 4 Εφαρμογή των δικαιωμάτων</i>	2
	<i>Άρθρο 42 Γνωστοποίηση στο ευρύ κοινό</i>	4
	<i>Άρθρο 44.6 Διάδοση της Εθνικής Έκθεσης</i>	5
3.	ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (Α. 1).....	5
	<i>Άρθρο 1 Ορισμός του παιδιού</i>	5
4.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (Α. 2, 3, 6, 12).....	5
	<i>Άρθρο 2 Μη-διάκριση</i>	5
	<i>Άρθρο 3 Το απόλυτο συμφέρον του παιδιού</i>	6
	<i>Άρθρο 6 Το δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη</i>	7
5.	ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ (Α. 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 37(Α)).....	7
	<i>Άρθρο 7 Όνομα και εθνικότητα</i>	7
	<i>Άρθρο 17 Πρόσβαση στην κατάλληλη πληροφόρηση</i>	8
	<i>Άρθρο 19 και 39 Κακοποίηση, παραμέληση και αποκατάσταση</i>	9
6.	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ (Α. 5, 9, 10, 11, 18, 20, 21, 25, 27.4) 12	
	<i>Άρθρο 9 Αποχωρισμός από τους γονείς</i>	12
	<i>Άρθρο 10 Οικογενειακή επανένωση</i>	12
	<i>Άρθρο 11 Αθέμιτη μετακίνηση και μη-επάνοδος</i>	13
	<i>Άρθρο 18 Γονική ευθύνη (παράγραφοι 1 και 2)</i>	13
	<i>Άρθρο 20 Στέρηση οικογενειακού περιβάλλοντος</i>	13
	<i>Άρθρο 21 Υιοθεσία</i>	14
7.	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ (Α. 18, 23, 24, 26, 27).....	15
	<i>Άρθρο 23 Παιδιά με ειδικές ανάγκες</i>	15
	<i>Άρθρο 24 Υγεία</i>	16
	<i>Άρθρο 26 και 18 παράγραφος 3 Κοινωνική ασφάλιση και υπηρεσίες παιδικής μέριμνας</i>	17
	<i>Άρθρο 27 Επίπεδο ζωής</i>	17
8.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ-ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (Α. 28, 29, 31).....	18
	<i>Άρθρο 28 Εκπαίδευση</i>	18
9.	ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (Α. 22,30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40).....	20
	<i>Άρθρο 22 Παιδιά-πρόσφυγες</i>	20
	<i>Άρθρο 32 Παιδική εργασία</i>	24
	<i>Άρθρο 33 Χρήση ναρκωτικών</i>	25
	<i>Άρθρο 34 Σεξουαλική εκμετάλλευση και σεξουαλική κακοποίηση</i>	27
	<i>Άρθρο 35 Πώληση, δουλεμπόριο και απαγωγή</i>	28
	<i>Άρθρο 37 Βασανιστήρια, θανατική ποινή και στέρηση ελευθερίας</i>	29
	<i>Άρθρο 40 Απονομή δικαιοσύνης ανηλίκων</i>	30
10.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ/ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ.....	33
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ΓΛΩΣΣΑΡΙ.....	37
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ.....	38

Εισαγωγή

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ο.Η.Ε. 1989)¹ είναι ένα «εργαλείο» προστασίας των παιδιών και των νέων από κάθε μορφή θυματοποίησης, προαγωγής των δικαιωμάτων τους και αναγνώρισης της αρχής ότι κάθε παιδί έχει θεμελιώδη και εξειδικευμένα δικαιώματα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του. Ο αγώνας για την επίτευξη ενός ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας, προώθησης και εφαρμογής των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων δεν σταματά ποτέ. Η ελληνική κυβέρνηση έχει καταβάλει προσπάθειες για να διασφαλίσει την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, αλλά υπάρχει πάντοτε περιθώριο βελτίωσης. Η Ελλάδα, ως κράτος, αποκτά πλέον ένα πολυ-πολιτισμικό χαρακτήρα, φαινόμενο που δυσχεραίνει το δύσκολο έργο της θεσμοθέτησης και πραγμάτωσης των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων. Πιστεύουμε ότι είναι καθήκον μας να βοηθήσουμε την κυβέρνηση σε αυτήν την εξαιρετικά δύσκολη προσπάθεια. Υποβάλλοντας την Έκθεση αυτή, καταθέτουμε και πρόταση *μονιμότερης συνεργασίας* με όλες τις κυβερνητικές δομές που ασχολούνται με τα δικαιώματα του παιδιού, με πλήρη επίγνωση ότι κάτι τέτοιο προϋποθέτει μεγαλύτερες ευθύνες εκ μέρους της κοινότητας των μη-κυβερνητικών οργανώσεων και των άλλων συναφών φορέων, εφόσον κατάλληλοι νομικοί και λειτουργικοί μηχανισμοί δημιουργήσουν τις αντίστοιχες δομές και πλαίσια.²

Η ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της κοινωνίας σε ό,τι αφορά στα δικαιώματα του παιδιού στοχεύει μακροπρόθεσμα στην προαγωγή της δημόσιας υγείας και ευημερίας του συνόλου του γενικού πληθυσμού.

1. Γενικά Μέτρα Εφαρμογής (Α. 4, 42, 44.6)

Άρθρο 4

Εφαρμογή των δικαιωμάτων

Η άσκηση πίεσης, τόσο από ΜΚΟ όσο και από άλλους σχετικούς φορείς που εργάζονται για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, οδήγησε το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να θέσει προς συζήτηση, στις 3 Μαρτίου 2001, νομοσχέδιο που προβλέπει την επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 182 (1999) για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Παιδικής Εργασίας.

¹ «Παιδί» θεωρείται κάθε άτομο κάτω των 18 ετών.

² Για το προφίλ των ΜΚΟ και των άλλων φορέων που συμμετείχαν στη συλλογή των στοιχείων και πληροφοριών της Έκθεσης αυτής, δείτε το Παράρτημα ΙΙ.

Η Ελληνική Κυβέρνηση έχει επίσης δεχθεί πιέσεις από ΜΚΟ και άλλους σχετικούς φορείς, προκειμένου να επικυρώσει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο υπογράφηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 2000 και αναφέρεται στην «αύξηση από το 15^ο έτος της ηλικίας στο 18^ο έτος του κατώτατου ορίου ηλικίας για άμεση συμμετοχή σε εχθροπραξίες, υποχρεωτική στρατολόγηση και οποιαδήποτε στρατολόγηση από μη κυβερνητικές ένοπλες ομάδες».

Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την «πώληση των παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία», υπογράφηκε επίσης στις 7 Σεπτεμβρίου 2000, αλλά εκκρεμεί η επικύρωσή του από την κυβέρνηση.

Το ελληνικό Υπουργείο Εθνικής Άμυνας έχει αλλάξει την πολιτική στρατολόγησης εθελοντών στις ένοπλες δυνάμεις, καθιερώνοντας ως κατώτατο όριο το 17^ο έτος της ηλικίας τους (εκκρεμεί η σχετική νομοθετική τροποποίηση). Εντούτοις, σύμφωνα με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, απαιτείται η αυστηρή τήρηση κατώτατου ορίου ηλικίας 18 ετών, γεγονός που προϋποθέτει αντίστοιχη τροποποίηση της ελληνικής νομοθεσίας και πολιτικής.

Συστάσεις

- Στην Ελλάδα, το νομικό πλαίσιο σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών απαιτεί βελτίωση στους τομείς που αφορούν: σχετικές διατάξεις, εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας (δηλαδή, να τεθούν σε ισχύ ανενεργοί νόμοι με την έκδοση των απαραίτητων Προεδρικών Διαταγμάτων, ή εφαρμογή νόμων «εν υπνώσει») και ενίσχυση των σχετικών δομών (όπως: ο θεσμός των Επιμελητών Ανηλίκων).
- Η τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα, έτσι ώστε να περιλαμβάνει ένα νέο, ξεχωριστό κεφάλαιο που θα αφορά στην προστασία των παιδιών από παραβιάσεις από τρίτους, θα αποτελέσει πολύ σημαντική νομική κατευθυντήρια Αρχή, τόσο στο ευρύτερο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, όσο και στο εξειδικευμένο πεδίο που αφορά το παιδί και το νόμο.
- Επιπλέον, η ίδρυση και συνακόλουθη λειτουργία του θεσμού του «Οικογενειακού Δικαστηρίου», κρίνεται ζωτικής σημασίας σε ό,τι αφορά στα ζητήματα της υποκατάστασης του οικογενειακού πλαισίου, των οικογενειών σε κρίση, κ.τ.λ.

- Ο θεσμός της «Εργασίας στο Δρόμο» πρέπει επίσης να θεσμοθετηθεί, προκειμένου ειδικά καταρτισμένοι Κοινωνικοί Λειτουργοί -που θα εργάζονται στο δρόμο- να λειτουργούν ως προστάτες των παιδιών από την εκμετάλλευση και, ως υποστηρικτές και διαμεσολαβητές κάθε παιδιού, όταν αυτό έρχεται σε επαφή με σχετικές υπηρεσίες, π.χ. αστυνομία, σχολείο, τοπικές αρχές και φορείς, κτλ.
- Υπάρχει ανάγκη για επαρκή αριθμό εξειδικευμένων επαγγελματιών, π.χ. κοινωνικών λειτουργών, δασκάλων ή ιατρών, σε όλους τους τομείς και κλάδους που έρχονται σε επαφή με οικογένειες και παιδιά.
- Ο θεσμός του «Εθνικού Παρατηρητηρίου για τα Δικαιώματα των Παιδιών και των Νέων» πρόκειται να τεθεί άμεσα σε ισχύ με την έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος. Ο νέος αυτός θεσμός θα καλύψει το κενό στο πεδίο συντονισμού όλων των προσπαθειών που αφορούν στην προστασία, προαγωγή και προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Άρθρο 42

Γνωστοποίηση στο ευρύ κοινό

Το κείμενο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού θα πρέπει να γίνει ευρέως γνωστό στο κοινό, προσαρμοσμένο ανάλογα στις εξειδικευμένες λειτουργίες, ανάγκες και ενδιαφέροντα κάθε κοινωνικής και επαγγελματικής ομάδας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα καταστεί δυνατή η πολυ-επίπεδη προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών από σχετικές παραβιάσεις, με την ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων.

Σύσταση

- Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, μέσω της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς και του προς ίδρυση Εθνικού Παρατηρητηρίου για τα Δικαιώματα των Παιδιών και των Νέων, πρέπει να αναλάβει τη διάδοση του κειμένου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε όλα τα σχολεία και την οργάνωση σεμιναρίων ενημέρωσης των δασκάλων, αρχικά, των γονέων και τους καθηγητών στη συνέχεια, και τέλος των μαθητών, με τη συμμετοχή δασκάλων, καθηγητών και γονέων.

Άρθρο 44.6

Διάδοση της εθνικής έκθεσης

Η κατάσταση προς το παρόν απέχει πολύ από το επιθυμητό.

2. Ορισμός του Παιδιού (Α. 1)

Άρθρο 1

Ορισμός του παιδιού

Στη σελίδα 6 της Εθνικής Έκθεσης, Άρθρο 121 του ελληνικού Ποινικού Κώδικα, στο οποίο ορίζονται ως «ανήλικοι παραβάτες», άτομα ηλικίας επτά έως δεκαεπτά ετών, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η ενηλικίωση επέρχεται στην ηλικία των δεκαοκτώ ετών (δηλ. 17 ετών και 12 μηνών).

Σύσταση

- Όλες οι σχετικές διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας θα πρέπει να τροποποιηθούν, προκειμένου να εναρμονιστούν με το όριο ενηλικίωσης, το οποίο ορίζει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Παιδιών και των Νέων του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, σε συνεργασία με άλλους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας, θα πρέπει να επανεξετάσει όλα τα σχετικά νομικά κενά ή ελλείψεις, προκειμένου να διευκολύνει συνακόλουθα το έργο νομοθετικής τροποποίησης της Βουλής.

3. Γενικές Αρχές (Α. 2, 3, 6, 12)

Άρθρο 2

Μη-διάκριση

Βλέπε κατωτέρω τις ενότητες που αφορούν στην εκπαίδευση, την υγεία, τα παιδιά-πρόσφυγες, την απονομή δικαιοσύνης, κ.λπ.

Συστάσεις

- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να αναπτύξει μια συνεπή, εθνική πολιτική για την καταπολέμηση των διακρίσεων, της ξενοφοβίας και του ρατσισμού. Μεταξύ των πρωτοβουλιών, που θα πρέπει να αναληφθούν, περιλαμβάνεται η ανάγκη για μια Εθνική Εκστρατεία, που να στοχεύει στην καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού

αποκλεισμού. Επιπλέον, όλοι οι αρμόδιοι επαγγελματίες πρέπει να είναι ειδικά εκπαιδευμένοι, προκειμένου να αναπτύξουν στάσεις και πολιτικές ενάντια στο ρατσισμό και υπέρ της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

- Οι διάφορες εθνικές, θρησκευτικές, «ευάλωτες» και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, πρέπει να εμπλέκονται ουσιαστικά (είτε προσωπικά, είτε μέσω των αντιπροσώπων τους) στη διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς, διασφαλίζοντας έτσι το σεβασμό στην πολιτισμική διαφορετικότητα και τις εξειδικευμένες ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν.
- Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται σε παιδιά και οικογένειες που ζουν σε απομακρυσμένες, αγροτικές περιοχές και που έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες, αγαθά και πόρους, εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης και άλλων αντίξωων συνθηκών.
- Ειδικά μέτρα και δράσεις, πρέπει να ληφθούν για εκείνες τις περιπτώσεις που αφορούν στην υγεία και την ευημερία των παιδιών, όπως: προγεννητικός έλεγχος, τοκετός ή/και φροντίδα μετά τη γέννηση για τις γυναίκες που έχουν εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα, προκειμένου να διασφαλιστεί το δικαίωμα κάθε παιδιού στη ζωή και επιβίωση.

Άρθρο 3

Το απόλυτο συμφέρον του παιδιού

Στη σελίδα 15 της Εθνικής Έκθεσης (στην τελευταία παράγραφο), αναφέρεται η καθιέρωση του θεσμού του «Κοινωνικού Συμβούλου» σε νομαρχιακό επίπεδο. Το καθεστώς του θεσμού, εάν υφίσταται, είναι άγνωστο. Κατά συνέπεια, η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να παράσχει περαιτέρω τεκμηρίωση στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ο.Η.Ε.) σχετικά με το ρόλο και τις λειτουργίες του.

Συστάσεις

- Το απόλυτο συμφέρον του παιδιού θα εξυπηρετηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, αν η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων αρμόδιων φορέων και συναφών προγραμμάτων (π.χ. ημερήσια φροντίδα και απασχόληση, προγράμματα πρόληψης για ανήλικους παραβάτες, μετα-σωφρονιστική μέριμνα,) βελτιωθεί, μέσω της ευαισθητοποίησης των επαγγελματιών και του συντονισμού υπηρεσιών και δράσεων, που παρέχονται στην ίδια οικογένεια ή παιδί.

- Η χρήση επιδομάτων που θα χορηγούνται σε μη προνομιούχες οικογένειες δεν στοχεύει, πάντοτε, στο απόλυτο συμφέρον του παιδιού. Η σχετική νομοθεσία θα πρέπει να τροποποιηθεί, προκειμένου να ορίζεται το παιδί ως *αποδέκτης* του επιδόματος και όχι η οικογένειά του. Επίσης, το επίδομα αυτό πρέπει να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες κάθε παιδιού, ανάλογα με την περίπτωση.
- Προκειμένου να εξυπηρετηθεί το απόλυτο συμφέρον του παιδιού, τα τρία εμπλεκόμενα μέρη (το παιδί, η οικογένεια/κηδεμόνας και το κράτος) πρέπει να προάγουν διαρκώς την πολυ-επίπεδη προώθηση του περιεχομένου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με διαρκή και συνεχιζόμενη επικοινωνιακή συνεργασία.

Άρθρο 6

Το δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη

Συστάσεις

- Πρέπει να επισημανθεί ότι απαιτείται ένα ευρύτερο πλαίσιο καλά σχεδιασμένων και δομημένων μέτρων για τη στήριξη των οικογενειών (πυρηνικών, πολύτεκνων, μονογονικών οικογενειών και, υποκατάστατων πλαισίων οικογένειας). Για παράδειγμα, ο όρος «στήριξη» πρέπει να αναφέρεται σε: οικονομική και ψυχο-κοινωνική στήριξη, ιατρικές και υγειονομικές παροχές, καθώς και δωρεάν νομική βοήθεια, όπου και όταν χρειάζεται.
- Επιπλέον, καλύτερη διάδοση των πληροφοριών που αφορούν στις «παροχές» θα ενίσχυε τα προβλεπόμενα στο Άρθρο αυτό.

4. Ατομικά Δικαιώματα και Ελευθερίες (Α. 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 37(α))

Άρθρο 7

Όνομα και εθνικότητα

Έχει παρατηρηθεί από ΜΚΟ που αναπτύσσουν σχετική δράση³, ότι έχουν υπάρξει περιπτώσεις παιδιών τα οποία δεν έχουν αποκτήσει όνομα, λόγω: 1) έλλειψης ενημέρωσης και καθοδήγησης σχετικά με τις απαιτούμενες διαδικασίες και τις διαθέσιμες υπηρεσίες (π.χ. εγγραφή του παιδιού στο αρμόδιο Ληξιαρχείο), 2) έλλειψης δωρεάν νομικής εκπροσώπησης

³ Συγκεκριμένα στοιχεία μπορούν να παρασχεθούν μετά από σχετικό αίτημα.

συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, όποτε χρειάζεται (π.χ. περιπτώσεις που αφορούν στην διαδικασία επίσημης καταγραφής των παιδιών μεταναστών που μακροπρόθεσμα θα επηρεάσουν το δικαίωμά τους να εγγραφούν στο σχολείο) και 3) έλλειψης αποκέντρωσης των τομέων και υπηρεσιών που είναι υπεύθυνες για ειδικές εθνικές ή θρησκευτικές ομάδες (π.χ. Μουσουλμάνοι της Θράκης).

Σύσταση

- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να διασφαλίσει – μέσω ήδη υφιστάμενων ή νέων δομών και εξειδικευμένων διατάξεων – τις καλύτερες και λιγότερο χρονοβόρες διαδικασίες, οι οποίες θα διασφαλίζουν τα δικαιώματα που περιγράφονται στο άρθρο αυτό.

Άρθρο 17

Πρόσβαση στην κατάλληλη πληροφόρηση

Παρατηρείται πρόβλημα στη διάδοση των πληροφοριών που απευθύνονται στην πολυπολιτισμική μας κοινωνία, σε εθνικό επίπεδο.

Συστάσεις

- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να παράσχει συγκεκριμένα στοιχεία για τον τρόπο με τον οποίο έχει συμμορφωθεί, μέχρι τώρα, ως προς αυτήν την υποχρέωση.
- Πρέπει να δοθεί έμφαση στην παραγωγή κατάλληλου υλικού, λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, τις γλωσσικές και άλλες εξειδικευμένες ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών που ανήκουν σε εθνικές, θρησκευτικές, ευάλωτες ή/και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες.
- Οι πληροφορίες σχετικά με το ισχύον νομικό πλαίσιο, τις διαθέσιμες υπηρεσίες και τις άλλες μορφές ενημέρωσης, πρέπει να σχεδιάζονται και να διαδίδονται με σεβασμό στις πολιτισμικές και άλλες ιδιαιτερότητες.
- Οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής/«διαμεσολαβητές» (δηλαδή, κοινωνικοί λειτουργοί, αστυνομικοί, γιατροί, νοσηλευτές, κ.λπ.) για/από τις διάφορες εθνικές, θρησκευτικές, ευάλωτες και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, θα πρέπει να αναλαμβάνουν τον κατ'εξοχήν ρόλο ενημέρωσης των γονιών σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες.

Άρθρο 19 και 39

Κακοποίηση, παραμέληση και αποκατάσταση

Προτεινόμενος ορισμός για τα «παιδιά του δρόμου»: «παιδί του δρόμου» ή «ανήλικος του δρόμου» είναι οποιοδήποτε ανήλικο άτομο, για το οποίο ο δρόμος έχει γίνει τόπος συνήθους διαμονής ή προσωρινής παραμονής, χωρίς να του παρέχεται επαρκής προστασία. Ο προτεινόμενος αυτός ορισμός αναφέρεται είτε σε όλες, είτε σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες παιδιών του δρόμου:

- *Παιδιά στους δρόμους: ο όρος αναφέρεται σε παιδιά που έχουν παραμελητική/ελλιπή ή ακατάλληλη εποπτεία, και οι δρόμοι υποκαθιστούν τον τόπο παραμονής τους κατά τη διάρκεια της ημέρας.*
- *Παιδιά των δρόμων: ο όρος αναφέρεται σε παιδιά για τα οποία ο δρόμος είναι είτε – απλώς- ο τόπος εργασίας τους, ή ο τόπος παραμονής τους κατά τη διάρκεια της ημέρας (η κατηγορία αυτή αποτελείται από παιδιά που ζουν σε κατάσταση απόλυτης φτώχειας, ή από παιδιά που έχουν απαχθεί από τις χώρες προέλευσής τους). Τα παιδιά αυτά μπορεί να ζητιανεύουν, ή να εργάζονται για χρήματα και, καθίστανται τελικά ο κατεξοχήν οικονομικός πόλος έλξης που σχετίζεται με την παιδική πορνεία και την πώληση ναρκωτικών. Τα παιδιά αυτά, συχνά, περνούν μερικά μόνο βράδια στο δρόμο, είτε επειδή εργάζονται μέχρι αργά, είτε επειδή το σπίτι τους είναι μακριά.*
- *Τα κατ'εξοχήν παιδιά του δρόμου: ο όρος αναφέρεται σε ορφανά, ασυνόδευτα, εγκαταλελειμμένα, ή/και παιδιά –φυγάδες. Στο τελευταίο αυτό στάδιο, η ρήξη μεταξύ του παιδιού και της κοινωνίας των ενηλίκων είναι πλήρης.⁴*

Στη σελίδα 57, παράγραφος 5 της Εθνικής Έκθεσης θα πρέπει να προστεθεί ότι, παρά τις διατάξεις του Άρθρου 409 του ελληνικού Ποινικού Κώδικα, το φαινόμενο των παιδιών του δρόμου – κυρίως εκείνων που ζητιανεύουν στις μεγάλες πόλεις – είναι πάρα πολύ συχνό. Τα τρία τελευταία έτη, προγράμματα για παιδιά του δρόμου διεξάγονται από ΜΚΟ και από κρατικές Υπηρεσίες Παιδικής Προστασίας.

Στην σελίδα 59, η παράγραφος 1 της Εθνικής Έκθεσης πρέπει να παραλειφθεί εντελώς.

Στη σελίδα 62 της Εθνικής Έκθεσης η διατύπωση του (c) θα έπρεπε να είναι ως εξής: «Μελέτη για τη χρήση της σωματικής τιμωρίας, ως μέσου διαπαιδαγώγησης σε παιδιά δημοτικού σχολείου (1997)...» (Προσθήκη στην ενότητα {c}:) Τα αποτελέσματα της

⁴ Ο ως άνω περιεκτικός ορισμός είναι ένας συνδυασμός στοιχείων από το Διεθνές Καθολικό Γραφείο για τα Παιδιά και το Ίδρυμα Novartis για τη Διαρκή Ανάπτυξη.

μελέτης⁵ δείχνουν ότι ποσοστό 65,5% των γονιών χρησιμοποιούν σωματική τιμωρία, ενώ τα νεότερα σε ηλικία παιδιά (πρώτη τάξη δημοτικού) κινδυνεύουν 3 φορές περισσότερο να τιμωρηθούν σε σύγκριση με τα μεγαλύτερα (έκτη τάξη δημοτικού). Επιπλέον, τα παιδιά που έχουν αδέρφια τιμωρούνται σωματικά δύο φορές πιο συχνά από ό,τι τα μοναχοπαιδιά.. Στο 6% των περιπτώσεων, το «ξύλο» επέφερε σωματικό τραυματισμό, ενώ 1,8% τραυματίστηκαν τόσο σοβαρά ώστε χρειάστηκαν ιατρική θεραπεία ή νοσηλεία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 90% των γονέων πιστεύουν ότι η σωματική τιμωρία επηρεάζει αρνητικά τις σχέσεις γονιού–παιδιού και έχει επίσης σοβαρές συνέπειες στον ανήλικο.»

Σημείωση: Στην Ελλάδα, η σωματική τιμωρία στα σχολεία απαγορεύεται δια νόμου (Προεδρικό Διάταγμα 497/1981), ενώ μέχρι σήμερα δεν έχει θεσπιστεί σχετική νομοθεσία για την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας στην οικογένεια.

Στην Ελλάδα, η κακοποίηση και η παραμέληση των παιδιών -κάθε μορφής- εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται ως ψυχο-παθολογικό αλλά και κοινωνικό φαινόμενο, όχι όμως ως πρόβλημα δημόσιας υγείας (ΠΟΥ 1989). Η απαραίτητη αυτή αλλαγή που αφορά τις στάσεις σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα, θα διευκολύνει την προσέγγισή του ως μείζον ζήτημα δημόσιας υγείας.

Στη σελίδα 85 της Εθνικής Έκθεσης (ενότητα α), θα πρέπει να προστεθεί ότι στις επίσημες στατιστικές δεν καταγράφονται οι θάνατοι παιδιών από μη-τυχαίους τραυματισμούς (κακοποίηση – παραμέληση), εκτός από τις περιπτώσεις δολοφονίας παιδιού. Έχει εκτιμηθεί ότι ένας σημαντικός αριθμός θανάτων παιδιών ηλικίας μικρότερης του 1 έτους, που περιγράφεται ότι έχει επέλθει εξαιτίας «διαφόρων παθήσεων», οφείλεται σε σοβαρές μορφές κακομεταχείρισης.⁶

Στη σελίδα 86 της Εθνικής Έκθεσης (στο τέλος της παραγράφου 1), πρέπει να προστεθεί ότι η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας δεν διακρίνει μεταξύ «τυχαίων» και «μη-τυχαίων» τραυματισμών. Μελέτες⁷ έχουν δείξει ότι σημαντικό ποσό καταγεγραμμένων ατυχημάτων στο σπίτι που αφορούν παιδιά κάτω των 4 ετών, και ιδίως, παιδιά κάτω του 1 έτους, οφείλονται σε μη-τυχαίους τραυματισμούς (δηλαδή σε κακοποίηση ή παραμέληση).

Στη σελίδα 100 της Εθνικής Έκθεσης δεν είναι σαφές το νόημα του όρου «Παραδοσιακές Πρακτικές». Το περιεχόμενο όλης της ενότητας αναφέρεται κυρίως – αν όχι αποκλειστικά –

⁵ Η μελέτη διεξήχθη από το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού το 1997.

⁶ Τα ως άνω στοιχεία βασίζονται σε μελέτες του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού (1992-1995).

⁷ Οι μελέτες διεξήχθησαν από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας το 1991.

σε άρθρα του ελληνικού Ποινικού Κώδικα για την κακοποίηση και παραμέληση, που δεν περιλαμβάνονται στο εννοιολογικό περιεχόμενο των «*παραδοσιακών πρακτικών*». Αν το πραγματικό νόημα του τίτλου και του περιεχομένου της ενότητας αφορά στη «σωματική τιμωρία» των παιδιών από τους γονείς τους ή στο σχολείο, τότε, η αναφορά στα σχετικά νομοθετήματα θα έπρεπε να επικεντρώνεται στο προαναφερθέν Προεδρικό Διάταγμα κατά της σωματικής τιμωρίας στα σχολεία – αλλά όχι στο σπίτι. Κατά συνέπεια, όλη η ενότητα θα πρέπει να επανεξεταστεί, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις.

Σύμφωνα με τον Πρόεδρο των Κοινωνικών Λειτουργών στην Ελλάδα (Δ. Βεζυράκης, 1999), οι κοινωνικές υπηρεσίες που λειτουργούν σε νομαρχιακό επίπεδο δεν επαρκούν, προκειμένου να καλύψουν τις υπάρχουσες ανάγκες, και στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι σε θέση να βοηθήσουν αποτελεσματικά. Η τρέχουσα αναλογία είναι 1 κοινωνικός λειτουργός για 70.000 κατοίκους, ενώ στο εξωτερικό οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι 1 προς 2.500. Παρά το γεγονός ότι οι ανάγκες αντιμετώπισης για ορισμένες περιπτώσεις είναι μεγάλες, συχνά αυτές φτάνουν πρώτα στα «μέσα μαζικής ενημέρωσης», πριν γίνει οποιαδήποτε επαγγελματική παρέμβαση.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι στους κηδεμόνες των οποίων τα παιδιά έχουν θυματοποιηθεί παρέχεται ελλιπής υποστήριξη. Σε ό,τι αφορά στο συγκεκριμένο ζήτημα, προτείνεται: (1) εκπαίδευση των ειδικών επαγγελματιών και συστηματικότερη στήριξη, ανάλογα με τις εξατομικευμένες ανάγκες κάθε μέλους της οικογένειας και (2) βελτιωμένη συνεργασία μεταξύ των κηδεμόνων και των κοινωνικών λειτουργών, με στόχο το απόλυτο συμφέρον του παιδιού.

Συστάσεις

- Ορισμός του φαινομένου της «παιδικής κακοποίησης» με έμφαση στα επιμέρους χαρακτηριστικά του, σε σχέση με τα εθνικά στατιστικά δεδομένα για τη θνησιμότητα, τη θνητότητα και άλλους παράγοντες υψηλού κινδύνου. Ο υπάρχων διεθνής ορισμός περιγράφει την κακοποίηση ως «μείζον ζήτημα δημόσιας υγείας».
- Η κατανόηση του φαινομένου της παιδικής κακοποίησης πρέπει να βασίζεται σε μελέτες και ερευνητικά δεδομένα που θα εντοπίζουν όλους τους σχετικούς παράγοντες κινδύνου.
- Η εξάλειψη της σωματικής τιμωρίας -στο πλαίσιο μιας νομικής και επικεντρωμένης στα δικαιώματα του παιδιού προσέγγισης- πρέπει να είναι ένας από τους στόχους της υλοποίησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε εθνικό επίπεδο.

- Τηλεφωνικές γραμμές SOS, για τη στήριξη και βοήθεια ανηλίκων υπάρχουν, όμως οι γραμμές αυτές πρέπει να διασφαλίζουν τη δυνατότητα παραπομπής του παιδιού στον κατάλληλο φορέα, έτσι ώστε η παρεχόμενη βοήθεια να ανταποκρίνεται στις εξατομικευμένες ανάγκες κάθε περίπτωσης.

5. Οικογενειακό Περιβάλλον και Εναλλακτική Μέριμνα (ά. 5, 9, 10, 11, 18, 20, 21, 25, 27.4)

Άρθρο 9

Αποχωρισμός από τους γονείς

Σύσταση

- Η κατάσταση και τα ειδικά προβλήματα των παιδιών που έχουν αποχωριστεί τους γονείς τους, φθάνοντας στην Ελλάδα από το εξωτερικό και χρήζουν προστασίας, απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε ότι, όταν αναφερόμαστε στον αποχωρισμό παιδιών από τους γονείς τους, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, όχι μόνον οι ελληνικές οικογένειες αλλά, επίσης, οι οικογένειες αλλοδαπών με ποικίλες ανάγκες, που μπορούν να καλυφθούν ή όχι, ανάλογα με την ισχύουσα εθνική, αλλά και διεθνή νομοθεσία, καθώς και τις σχετικές πολυμερείς ή διμερείς συμφωνίες.

Άρθρο 10

Οικογενειακή επανένωση

Υπάρχουν σημαντικές καθυστερήσεις, λόγω γραφειοκρατίας, στη διαδικασία επανένωσης ασυνόδευτων παιδιών, παιδιών-προσφύγων, ή/και παιδιών που ζητούν άσυλο.

Σύσταση

- Πρέπει να δημιουργηθούν δομές ή να αναδιαρθρωθούν ανάλογα οι υφιστάμενες, προκειμένου να διευκολυνθούν και να επισπευσθούν οι διαδικασίες επανένωσης. Επισημαίνεται ότι υπάρχουν πολλές διαφορετικές κατηγορίες και ιδιαιτερότητες, όσον αφορά τα παιδιά και τις οικογένειες που πρέπει να εξυπηρετηθούν.

Άρθρο 11

Αθέμιτη μετακίνηση και μη-επάνοδος

Η αθέμιτη μετακίνηση ανηλίκων μπορεί να περιλαμβάνει: εμπορεία ανηλίκων, σεξουαλική εκμετάλλευση ή/και παιδική εργασία. Καταβάλλονται προσπάθειες για την εφαρμογή της επικυρωμένης Σύμβασης της Χάγης (1980), που αφορά στα ζητήματα αστικού δικαίου περί απαγωγής παιδιών, αλλά ακόμη υπάρχουν πολλές δυσκολίες στην πράξη.

Άρθρο 18

Γονική ευθύνη (παράγραφοι 1 και 2)

Συστάσεις

- Το κράτος ως «γονιός» πρέπει να διευκολύνει την ομαλή μετάβαση από τη φιλοξενία παιδιών σε ιδρύματα, σε δομές που είναι περισσότερο «οικογενειο-κεντρικές» (π.χ. παιδικά χωριά SOS, αναδοχή, υιοθεσία).
- Επισημαίνεται η ανεπαρκής κρατική εποπτεία σε ό,τι αφορά στην υλοποίηση δικαστικών αποφάσεων, που σχετίζονται με τη συμμετοχή του γονέα που δεν έχει την κηδεμονία του παιδιού σε ζητήματα που αφορούν τον ανήλικο.

Άρθρο 20

Στέρηση οικογενειακού περιβάλλοντος

Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων που ιδρύθηκαν βάσει του Νόμου 2724/1940 δεν λειτουργούν στις περισσότερες Νομαρχίες. Στις μεγάλες πόλεις, όπου ο θεσμός λειτουργεί, υπάρχει ανεπάρκεια στελέχωσης, χρηματοδότησης και διεπιστημονικότητας (σελ. 51 της Εθνικής Έκθεσης).

Στη σελίδα 53 της Εθνικής Έκθεσης, η ενότητα «Ανάδοχες Οικογένειες» πρέπει να ξεκινά ως εξής: «Αν και έχει θεσπιστεί με νόμο και λειτουργεί με περιορισμένες δυνατότητες στην ευρύτερη περιοχή των Αθηνών από το 1928, ο θεσμός της αναδοχής ιδρύθηκε...».

Η ποιότητα του θεσμού της αναδοχής ποικίλλει από επαρκής έως εξαιρετικά ανεπαρκής. Δεν καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες των παιδιών σε κίνδυνο, ή εκείνων που φιλοξενούνται επί χρόνια σε ιδρύματα, ενώ θα μπορούσαν να έχουν τοποθετηθεί σε ανάδοχες οικογένειες (Σημείωση: τα στοιχεία της Εθνικής Έκθεσης αφορούν μέχρι και το έτος 1996, αφήνοντας ένα κενό για την τελευταία πενταετία). Σήμερα, ελάχιστες ανάδοχες οικογένειες υπάρχουν

εκτός Αττικής. Έχει γίνει προσπάθεια δημιουργίας πλαισίων αναδοχής, όπου υπάρχουν τοπικά παραρτήματα του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας (Ε.Ο.Κ.Φ.), κατ'εξοχήν στη Βόρεια Ελλάδα.

Ο θεσμός της αναδοχής σε νομαρχιακό επίπεδο, αν και προβλέπεται από το νόμο, είναι ανενεργός κυρίως λόγω της έλλειψης προσωπικού στις υπηρεσίες πρόνοιας, των προβλημάτων εσωτερικής οργάνωσης και διάρθρωσης, της έλλειψης εξειδικευμένης κατάρτισης των επαγγελματιών, καθώς και της περιορισμένης χρηματοδότησης του θεσμού.⁸ (σελ. 54 της Εθνικής Έκθεσης).

Άρθρο 21

Υιοθεσία

Στην ενότητα «Υιοθεσία», σελίδα 54 της Εθνικής Έκθεσης, πρέπει να επισημανθεί ότι ο Νόμος περί Υιοθεσίας, Αναδοχής και Θεμάτων Παιδικής Προστασίας αναθεωρήθηκε το 1996 (Προεδρικό Διάταγμα 2447/278/30.12.96). Ο Νόμος, αν και είναι συμβατός σε μεγάλο βαθμό με το τρέχον πλαίσιο Παιδικής Προστασίας, προβλέπει ιδιωτικές υιοθεσίες -ένα ζήτημα στο οποίο αντιτίθενται οι κατ'εξοχήν (δημόσιοι) φορείς που ασχολούνται με το θεσμό.

Συστάσεις

- Απαιτείται καλύτερος συντονισμός, προκειμένου να αποφευχθούν πιθανές καθυστερήσεις στις διαδικασίες υιοθεσίας. Πρέπει να δημιουργηθούν κατάλληλες δομές μέσα στις προνοιακές υπηρεσίες, με κατάλληλα ενημερωμένους και ευαισθητοποιημένους λειτουργούς, με στόχο τον εντοπισμό και την εκπαίδευση υποψήφιων θετών οικογενειών. Το ίδιο ισχύει και για το θεσμό της αναδοχής.
- Η Ελλάδα πρέπει άμεσα να υπογράψει και να επικυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση της Χάγης του 1993 περί Διεθνών Υιοθεσιών, καθώς και να συνάψει διμερείς συμφωνίες, οι οποίες θα διασφαλίζουν τις εύρυθμες διαδικασίες υιοθεσίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

⁸ Ορισμένες από τις συστάσεις στην Έκθεση αυτή αποτελούν φυσική απόρροια του γενικότερου σχολιασμού κάθε άρθρου, γι' αυτό το λόγο και δεν μπορούν να διαχωρισθούν από αυτόν.

6. Υγεία και Πρόνοια (Α. 18, 23, 24, 26, 27)

Άρθρο 23

Παιδιά με ειδικές ανάγκες

Στο τέλος της σελίδας 57 της Εθνικής Έκθεσης, πρέπει να προστεθεί ότι παρά: i) τη σημαντική πρόοδο στην οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών για τους ανάπηρους ή/και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ii) την αυξανόμενη δραστηριοποίηση των ΜΚΟ σε ζητήματα που αφορούν άτομα με αναπηρίες ή/και ειδικές ανάγκες, iii) την καλή συνεργασία μεταξύ Κυβέρνησης και ΜΚΟ και, iv) τη δυνατότητα χρηματοδότησης από την ΕΕ, οι συνθήκες ποικίλλουν ανάλογα κυρίως με δύο παράγοντες: i) την παροχή ιδρυματικής ή ημερήσιας φροντίδας, με την πρώτη να είναι πολύ χαμηλότερης ποιότητας από τη δεύτερη και, ii) τις διαφορές μεταξύ των υπηρεσιών που παρέχουν κρατικοί φορείς από τη μια και ΜΚΟ από την άλλη, καθώς το κράτος παρέχει χαμηλότερης ποιότητας ιδρυματική φροντίδα.

Όσα παιδιά έχουν αναπηρίες και έχουν απορριφθεί από τις οικογένειές τους, αντιμετωπίζουν τη χειρότερη δυνατή κατάσταση, κυρίως επειδή βρίσκονται υπό την πλήρη ευθύνη του κράτους – ως «γονέα» - χωρίς φυσικούς γονείς για να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους. Επισημαίνεται επίσης ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη απο-ιδρυματοποίησης των παιδιών που έχουν εγκαταλειφθεί από τις οικογένειές τους, με συνακόλουθη εξεύρεση υποκατάστατων πλαισίων οικογένειας.

Εντούτοις, κάποιος θα μπορούσε να σχολιάσει θετικά τη σοβαρή δουλειά που έχει γίνει τα τελευταία δέκα έτη στο πεδίο των ατόμων με ειδικές ανάγκες ή/και άλλες ιδιαιτερότητες. Η κινητοποίηση αυτή αφορούσε περισσότερο ενήλικα άτομα, καθιστώντας πλέον επιτακτική την ανάγκη να δοθεί περισσότερη έμφαση στα παιδιά και τους νέους.

Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες δεν έχουν δυνατότητα να παρακολουθήσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επειδή υπάρχουν ειδικά σχολεία μόνο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι προβλεπόμενες παροχές θα πρέπει να διαφοροποιούνται, ανάλογα με τις εξειδικευμένες ανάγκες κατηγοριών, όπως:

- Για τα παιδιά που διαθέτουν τις απαραίτητες γνωστικές και νοητικές ικανότητες, αλλά αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης στις σχολικές εγκαταστάσεις, θα πρέπει να εξευρεθούν τρόποι και μέσα για να ξεπεραστούν τα πρακτικά εμπόδια.
- Για τα παιδιά με εξαιρετικά ειδικές ανάγκες, θα πρέπει να λειτουργούν σχήματα εκπαίδευσης κατ'οίκον.

- Για τα παιδιά που δεν διαθέτουν γνωστικές ικανότητες θα πρέπει να υπάρχουν προγράμματα, που θα τα βοηθήσουν να αποκτήσουν τις βασικές δεξιότητες της καθημερινής ζωής.

Παρατηρείται έλλειψη κατάλληλης ενημέρωσης σε ό,τι αφορά στις διαθέσιμες οικονομικές παροχές για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Άρθρο 24

Υγεία

Στη σελίδα 83 της Εθνικής Έκθεσης (στο τέλος της παραγράφου 1, ενότητα με τίτλο «Οικογενειακός Προγραμματισμός») πρέπει να προστεθεί ότι, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί στο συγκεκριμένο πεδίο, εξακολουθούν να παρατηρούνται ασυμβατότητες μεταξύ οργανωτικών και διαρθρωτικών ζητημάτων. Για παράδειγμα, ορισμένα κέντρα οικογενειακού προγραμματισμού παρέχουν μόνον συμβουλευτικές υπηρεσίες, χωρίς τη δυνατότητα ιατρικών πράξεων (π.χ. εφαρμογή αντισυλληπτικών μέσων). Τέλος, οι εκτρώσεις ως αντισυλληπτική μέθοδος είναι ευρέως διαδεδομένες -κυρίως στο χώρο των ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας, όπου υπάρχει ελάχιστος ή καθόλου έλεγχος σχετικά με την ασφάλεια των μεθόδων που εφαρμόζονται.

Συστάσεις

- Απαιτείται μια ολιστική προσέγγιση πρόληψης και παρέμβασης σε ό,τι αφορά στους Roma και σε άλλες ομάδες αθίγγανων, προκειμένου να διαμορφωθούν και να εφαρμοστούν κατάλληλες υγειονομικές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές πρακτικές. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει για όλες τις άλλες εθνικές, θρησκευτικές, ευάλωτες και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες που διαβιούν στην Ελλάδα, προκειμένου να ξεπεραστούν εμπόδια όπως: προβληματική πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες υγείας και ψυχο-κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και στα εκπαιδευτικά πλαίσια ατόμων τα οποία έχουν εισέλθει παράνομα στη χώρα.
- Απαιτείται περαιτέρω βελτίωση στις παροχές που αφορούν την προγεννητική, περιγεννητική και μετά τον τοκετό μέριμνα, με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες όπως: άγαμες μητέρες, έφηβες μητέρες, μητέρες από διάφορες εθνικές ομάδες, μετανάστριες, πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο, κτλ.

Άρθρο 26 και 18 παράγραφος 3

Κοινωνική ασφάλιση και υπηρεσίες παιδικής μέριμνας

Τα παιδιά, των οποίων οι γονείς δεν διαθέτουν κοινωνική ασφάλιση, δεν έχουν πρόσβαση ούτε καν στη βασική υγειονομική περίθαλψη. Αυτό αποδεικνύει άλλη μια φορά ότι η κοινωνική πολιτική είναι «οικογενειο-κεντρική» και όχι «παιδοκεντρική», όπως θα έπρεπε.

Δεν ωφελούνται όλα τα παιδιά από τα υπάρχοντα προγράμματα κοινωνικής μέριμνας. Δεν υπάρχει άμεση παρέμβαση από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας σε περιπτώσεις παραμέλησης ή κακοποίησης. Η έλλειψη άμεσης παρέμβασης μπορεί επίσης να οφείλεται και σε έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών, οι οποίες είναι επιφορτισμένες με την επιβολή του νόμου, και των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας που ασχολούνται με τέτοιες περιπτώσεις.

Συστάσεις

- Στη σελίδα 102 της Εθνικής Έκθεσης (στο τέλος της πρώτης παραγράφου της ενότητας που αφορά το Άρθρο 26), πρέπει να επισημανθεί ότι το επίδομα των 44 Ευρώ περίπου (15.000 δρχ.), είναι εξαιρετικά χαμηλό και υποτιμητικό για την αξιοπρέπεια των «απροστάτευτων» παιδιών. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να επανεκτιμηθεί με γνώμονα τις ρεαλιστικές ανάγκες κάθε περίπτωσης.
- Στη σελίδα 102 της Εθνικής Έκθεσης (στο τέλος της πρώτης παραγράφου), πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν περιπτώσεις που το απαιτούμενο ποσοστό παιδαγωγών σε βρεφονηπιακούς σταθμούς δεν τηρείται, λόγω έλλειψης προσωπικού (ένας παιδαγωγός για 8 βρέφη, ή 1 παιδαγωγός για 12 νήπια).

Άρθρο 27

Επίπεδο ζωής

Στη σελίδα 105 της Εθνικής Έκθεσης (σε ό,τι αφορά στο άρθρο 27 παράγραφοι 1-3), πρέπει να αναφερθεί ότι η ενότητα αυτή εστιάζει αποκλειστικά σε ιδρυματικά πλαίσια φροντίδας για τα παιδιά, ιδίως για εκείνα με ειδικές ανάγκες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, γίνεται λόγος μόνο για μια παράμετρο του όρου «επίπεδο ζωής», παραλείποντας την υποχρέωση του κράτους να στηρίζει τους γονείς στη διασφάλιση ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης για τα παιδιά τους, η οποία σήμερα χαρακτηρίζεται ανεπαρκής. Αυτή την περίοδο, διεξάγεται πολιτική συζήτηση που αφορά στην ανάγκη θεσμοθέτησης ενός «ελάχιστου εισοδήματος» για κάθε

πολίτη. Πρέπει να σημειωθεί ότι ποσοστό 19,5% των Ελλήνων διαβιούν κάτω από το επίπεδο της φτώχειας.⁹

Το άρθρο 1501 του ελληνικού Αστικού Κώδικα (σελ. 49 της Εθνικής Έκθεσης) έχει καταργηθεί (Νόμος 2447/96), ενώ στην Εθνική Έκθεση παρουσιάζεται ότι ισχύει.

Συστάσεις

- Πρέπει να διεξαχθούν προγράμματα σε εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση της φτώχειας, ως στοιχείου που επηρεάζει αρνητικά την υγεία, την ανάπτυξη και την ευημερία των παιδιών.
- Στο Άρθρο 27 παράγραφος 4, σε ό,τι αφορά στο γονιό ή κηδεμόνα που έχει την οικονομική ευθύνη ανηλίκου, αλλά διαμένει σε διαφορετικό κράτος, επισημαίνεται ότι η Ελλάδα πρέπει να προάγει την προσχώρηση σε διεθνείς συμφωνίες, ή τη σύναψη τέτοιων και άλλων συμφωνιών, που να επιτρέπουν την αποτελεσματική διεκπεραίωση ζητημάτων σχετικών με το θέμα αυτό.

7. Εκπαίδευση, Ψυχαγωγία-Ελεύθερος Χρόνος και Πολιτιστικές Δραστηριότητες (Α. 28, 29, 31)

Άρθρο 28

Εκπαίδευση

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση - αρ. Φ2/378/Γ1/1124/8-12-94 - τα πολυ-πολιτισμικά σχολεία έχουν εγκαινιασθεί και λειτουργούν με την υποχρέωση να δέχονται, να εκπαιδεύουν και να μορφώνουν αλλοδαπούς ανήλικους, περιλαμβανομένων και όσων ζητούν άσυλο, καθώς και των παιδιών-προσφύγων. Επισημαίνεται ότι, τα αλλοδαπά παιδιά είχαν πάντοτε τη δυνατότητα πρόσβασης στη βασική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Όμως, τα παιδιά που ζητούν άσυλο και τα παιδιά-πρόσφυγες δεν μπορούν να εγγραφούν στα σχολεία, λόγω έλλειψης των απαραίτητων πιστοποιητικών. Αν και ειδικές εγκύκλιοι του Υπουργείου Παιδείας (αρ. ΦΕΚ 1789 ΤΒ 28-09-1999) διευκολύνουν τα παιδιά αυτά να εγγραφούν στο σχολείο, ακόμη και χωρίς τα απαραίτητα πιστοποιητικά, το πρόβλημα παραμένει, πολύ συχνά, ανεπίλυτο σε διοικητικό επίπεδο. Καθίσταται, λοιπόν όλο και πιο επείγουσα η ανάπτυξη περισσότερο «ανεκτικών» και λιγότερων ξενοφοβικών στάσεων στα σχολικά πλαίσια -και όχι μόνο.

⁹ Τα ερευνητικά στοιχεία δημοσιεύθηκαν στο ένθετο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ», στις 12 Μαΐου 2001.

Στην Εθνική Έκθεση δεν γίνεται καμία αναφορά για τα παιδιά ηλικίας 13 έως 18 ετών, που έχουν διακόψει την υποχρεωτική σχολική φοίτηση και δεν δικαιούνται να παρακολουθήσουν καμία κρατική ή άλλη τεχνική σχολή, παραμένοντας «αδρανή» εκπαιδευτικά μέχρι να φτάσουν την ηλικία των 18 ετών.

Συστάσεις

- Απαιτούνται βελτιώσεις στην ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων καταπολέμησης του αναλφαβητισμού και του φαινομένου της εγκατάλειψης της υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης (π.χ. προγράμματα εκμάθησης γραφής και ανάγνωσης που θα απευθύνονται σε διαφορετικές ηλικίες, φύλα, κοινωνικά αποκλεισμένες, ευάλωτες, θρησκευτικές και εθνικές ομάδες). Πρέπει να παρέχεται στήριξη στην οικογένεια και κίνητρα για την εγγραφή και φοίτηση των παιδιών στο σχολείο.
- Έχουν παρατηρηθεί και χρήζουν αντιμετώπισης -σε εθνικό επίπεδο, αλλά και μέσω διεθνών και διακρατικών συμφωνιών- δυσκολίες εγγραφής των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων, λόγω έλλειψης πιστοποιητικών. Εν όψει της δημογραφικής μετεξέλιξης που παρατηρείται στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία, η σχολική φοίτηση και τα άλλα εκπαιδευτικά πλαίσια, πρέπει να ανταποκρίνονται στις πολλαπλές κοινωνικο-οικονομικές ιδιαιτερότητες του πληθυσμού, σε μια προσπάθεια να διευκολυνθεί η κοινωνική ενσωμάτωση όλων των διαφορετικών εθνικών, θρησκευτικών, ευάλωτων και κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων, με τρόπο λειτουργικό και αποτελεσματικό.
- Δεν έχουν όλα τα παιδιά τις ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπαίδευση. Οι κυρώσεις που προβλέπονται, σε περίπτωση παράβασης του νόμου για την υποχρεωτική εκπαίδευση δεν εφαρμόζονται. Ένας μηχανισμός εποπτείας «φιλικός προς την οικογένεια» -σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης -που αφορά τη σχολική φοίτηση, ενδέχεται να επιλύσει ζητήματα παράβασης του νόμου περί υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Σε κάθε περίπτωση, η παρέμβαση της αστυνομίας σε τέτοια θέματα πρέπει να αποφεύγεται.
- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να λάβει ειδικά μέτρα για να αυξήσει τη σχολική φοίτηση παιδιών που ζουν σε απομακρυσμένες, ορεινές και αγροτικές περιοχές και των οποίων η πρόσβαση στο σχολείο είναι δυσχερής έως αδύνατη.

8. Ειδικά Μέτρα Προστασίας (Α. 22,30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40)

Άρθρο 22

Παιδιά-πρόσφυγες

Τα παιδιά-πρόσφυγες είναι μια ιδιαίτερα ευάλωτη κατηγορία παιδιών, προερχόμενα από συνθήκες πολέμου και εμφύλιες αναταραχές, που έχουν συνήθως βιώσει την απώλεια των οικογενειών τους και των σπιτιών τους και έχουν υποστεί βασανιστήρια και κακομεταχείριση. Τα παιδιά-πρόσφυγες φθάνουν είτε μόνα τους, είτε με τις οικογένειές τους στη χώρα υποδοχής, στην οποία είναι συχνά δύσκολη η διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και χρειάζονται την προστασία των τοπικών/εθνικών αρχών. Συγκεκριμένα, πρέπει να διασφαλίζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε παιδιού, όπως το δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση, την ανάπτυξη χωρίς διακρίσεις, καθώς και το απόλυτο συμφέρον του, αλλά και να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη του από τις αρχές της χώρας υποδοχής.

Οι υποχρεώσεις του κράτους -σύμφωνα με το εθνικό και το διεθνές δίκαιο- παρουσιάζουν δυσκολίες στην υλοποίησή τους, καθώς συχνά τα παιδιά-πρόσφυγες δεν έχουν κανένα επίσημο έγγραφο, γεγονός που καθιστά δύσκολη τη διαπίστωση τού αν συνοδεύονται από τους φυσικούς τους γονείς ή τους νόμιμους κηδεμόνες τους. Η παράνομη είσοδος και η έλλειψη άμεσης, επίσημης καταγραφής, παρεμποδίζει τον εντοπισμό και την εξυπηρέτηση των αναγκών τους.

Τα παιδιά-πρόσφυγες παρουσιάζουν επίσης δυσκολίες προσαρμογής στο νέο περιβάλλον, εξαιτίας γλωσσικών και πολιτισμικών διαφορών. Η ανεπαρκής ενημέρωση σχετικά με τις διαθέσιμες κρατικές παροχές καθιστά τα προβλήματα αυτά εντονότερα. Οι πρόσφυγες πρέπει να είναι σε θέση να ενημερώνονται στη γλώσσα τους -σε πρώτο στάδιο- και στη συνέχεια να τους παρέχονται κίνητρα για τη σταδιακή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Στη σελίδα 140 της Εθνικής Έκθεσης, πριν από την τελευταία παράγραφο, πρέπει να προστεθεί η νέα νομοθεσία που αφορά σε ασυνόδευτα ανήλικα άτομα. Σύμφωνα με το Άρθρο 1, παράγραφος 4, του Προεδρικού Διατάγματος 61/1999, ένα ασυνόδευτο ανήλικο άτομο ηλικίας 14 έως 18 ετών, επιτρέπεται να κάνει αίτηση για άσυλο μόνο του. Σε κάθε περίπτωση, τα ασυνόδευτα ανήλικα άτομα μπορούν να κάνουν αίτηση για άσυλο, αφού οι αρμόδιες αστυνομικές αρχές έχουν ενημερώσει τον Εισαγγελέα Ανηλίκων, προκειμένου εκείνος να ενεργήσει ως «ειδικός κηδεμόνας» τους, μέχρι να ληφθεί η τελική απόφαση σχετικά με την αίτηση ασύλου.

Στην πράξη, η εφαρμογή του παραπάνω άρθρου αποδεικνύεται προβληματική, ξεκινώντας από την καταγραφή των ανηλίκων από τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές, οι οποίες συνήθως δεν ενημερώνουν εγκαίρως τον Εισαγγελέα για την εξυπηρέτηση του απόλυτου συμφέροντος του παιδιού. Παρατηρείται επίσης καθυστέρηση από τους Εισαγγελείς, ως προς την έγκαιρη παρέμβαση σε ό,τι αφορά στην κατάλληλη στέγαση και τις συνθήκες διαβίωσης των ανηλίκων. Επιπλέον, το έργο τους παρεμποδίζεται από την ανεπαρκή υποδομή υποδοχής ασυνόδευτων ανηλικών ατόμων που τυγχάνει να είναι πρόσφυγες ή να ζητούν άσυλο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση Π2α/52/2671/5-3-2001, ο Ξενώνας Νέων στα Ανώγεια Κρήτης έχει ορισθεί ως χώρος διαμονής ασυνόδευτων παιδιών που κάνουν αίτηση για άσυλο. Η έλλειψη παρόμοιων κέντρων υποδοχής και φιλοξενίας σε όλη την Ελλάδα,¹⁰ δημιουργεί πολλά προβλήματα, λαμβανομένης υπόψη της επείγουσας ανάγκης προστασίας αυτής της κατηγορίας ανηλίκων. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με την Εθνική Έκθεση, δεν έχουν υποβληθεί αιτήσεις παροχής ασύλου από ασυνόδευτα ανήλικα άτομα.

Παρά την υπάρχουσα διεθνή και εθνική νομοθεσία¹¹, σε ό,τι αφορά στις ουσιαστικές και διαδικαστικές εγγυήσεις που ρυθμίζουν την κράτηση ενός ατόμου, οι αλλοδαποί, περιλαμβανομένων των ανηλικών ατόμων, που υποβάλλουν αίτηση για άσυλο, μετά τη σύλληψή τους για παράνομη είσοδο ή διαμονή στην Ελλάδα, παραμένουν κρατούμενοι μέχρι και την τελική εξέταση της αίτησής τους. Η κράτησή τους λαμβάνει χώρα σε κέντρα κράτησης για αόριστο χρονικό διάστημα, χωρίς να υπόκειται (η κράτηση) σε οποιαδήποτε δικαστική αναθεώρηση. Τέτοια κέντρα κράτησης είναι σχεδιασμένα να εξυπηρετούν σύντομες περιόδους κράτησης και οι συνθήκες τους -όπως περιγράφονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης, Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας- είναι ακατάλληλες για μακρές περιόδους κράτησης, καθώς δεν διαθέτουν βασικές εγκαταστάσεις και υποδομή.

Σε πολλά κέντρα κράτησης, ιδίως στις συνοριακές περιοχές, όπου παρατηρούνται μαζικές αφίξεις, δεν υπάρχει ειδικό τμήμα για τους ανήλικους. Στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας,

¹⁰ Το Κέντρο Υποδοχής Προσφύγων στο Λαύριο Αττικής παρέχει στα παιδιά πρόσφυγες στέγη, σχολική εκπαίδευση, ευκαιρίες και προγράμματα εκμάθησης ελληνικών, αγγλικών και της μητρικής τους γλώσσας.

¹¹ Το Άρθρο 27 παρ. 6 του Νόμου 1975/1971 προβλέπει ότι ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης (και, όπως έχει τροποποιηθεί με πρόσφατη υπουργική απόφαση, ο Γενικός Γραμματέας) έχει το δικαίωμα -με βάση το δημόσιο συμφέρον και, σε περίπτωση που το άτομο που πρόκειται να απελαθεί κρίνεται επικίνδυνο ή υπάρχει πιθανότητα να δραπετεύσει- να διατάξει την κράτησή του μέχρι και να καταστεί εφικτή η απέλασή του από την Ελλάδα. Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση αρ. 4803/13/7Α/18.6.92, παρ' όλο που η υποβολή αίτησης ασύλου αναβάλλει τη διατεταγμένη απόφαση απέλασης, δεν αναβάλλει την κράτηση των αιτούντων άσυλο. Επισημαίνεται ότι σε τέτοιες περιπτώσεις δεν υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις για ανήλικα άτομα.

πέρα από το χώρο κράτησης ανηλίκων, που έχει οριστεί στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας, τα ανήλικα άτομα κρατούνται επίσης στο Κέντρο Κράτησης στην Αμυδαλέζα, εφόσον συνοδεύονται από τις μητέρες τους. Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι και τα δύο πλαίσια κράτησης δεν είναι κατάλληλα σχεδιασμένα και εξοπλισμένα για να φιλοξενούν ανήλικα άτομα.

Στην πρόσφατη υπόθεση *Dogouz κατά του Ελληνικού Κράτους*, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κατέληξε ότι: «... ο υπερβολικός συνωστισμός και η απουσία εγκαταστάσεων ύπνου, σε συνδυασμό με την υπερβολικά μακρά χρονική περίοδο κράτησης υπό τέτοιες συνθήκες, ισοδυναμούν με ταπεινωτική μεταχείριση κατά παράβαση του Άρθρου 3 [της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου]...». Η ως άνω απόφαση ισχύει κυρίως για τους ανήλικους, οι οποίοι τυγχάνει να βρίσκονται σε πιο ευάλωτη θέση.

Οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες έχουν δυνατότητα δωρεάν πρόσβασης στο εθνικό σύστημα υγείας (ΠΔ 266/1999). Παρ' όλα αυτά, η καθυστέρηση της διαδικασίας χορήγησης ασύλου αποστερεί τους αιτούντες και κυρίως τα ανήλικα άτομα από τη δυνατότητα πρόσβασης τους σε υγειονομικές υπηρεσίες και την παιδική μέριμνα. Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση αρ. Π3α/Φ.32/2671/14-07-2000, οι επιδοτήσεις πρόνοιας παρέχονται σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες.

Συστάσεις

- Η προστασία που πρέπει να παρέχεται στο παιδί-πρόσφυγα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του ως παιδί και ως πρόσφυγα. Συγκεκριμένες παροχές με παιδοκεντρικό χαρακτήρα και ταυτόχρονη έμφαση στην ιδιότητα του ανήλικου πρόσφυγα, πρέπει να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις ανάγκες του παιδιού.
- Η διαδικασία χορήγησης ασύλου που αφορά σε παιδιά-πρόσφυγες πρέπει να είναι άμεση και χωρίς καθυστερήσεις, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι αυτά και οι οικογένειές τους θα απολαμβάνουν τα θεμελιώδη δικαιώματα προστασίας, που προβλέπονται για τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες, όπως περιγράφεται στη σχετική διεθνή και εθνική νομοθεσία, με έμφαση στις αρχές της οικογενειακής ενότητας και της επανένωσης της οικογένειας, όποτε αυτό είναι δυνατόν.
- Η αρχή της οικογενειακής ενότητας πρέπει να αποτελεί το θεμέλιο λίθο στον καθορισμό της όλης διαδικασίας. Κατά συνέπεια, σε περιπτώσεις ανηλίκων που έχουν χωριστεί από

τις οικογένειές τους, η διαδικασία της επανένωσης με την οικογένεια πρέπει να θεωρείται προτεραιότητα και να επισπεύδεται από όλα τα εμπλεκόμενα κράτη.

- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να αναπτύξει μια λειτουργική στρατηγική εντοπισμού ασυνόδευτων παιδιών-προσφύγων το συντομότερο δυνατό, προκειμένου να καταγράφονται εγκαίρως από εξειδικευμένο και εκπαιδευμένο προσωπικό.
- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να δημιουργήσει ειδικά σχεδιασμένα και εξοπλισμένα «κέντρα υποδοχής» ανηλίκων σε όλη την Ελλάδα, με έμφαση στις συνοριακές περιοχές και στα αστικά κέντρα, όπου ο αριθμός των προσφύγων τείνει να είναι πραγματικά μεγάλος.
- Κατάλληλη και σταθερή διαμονή, υγειονομική περίθαλψη, ψυχολογική υποστήριξη και εκπαιδευτικές ευκαιρίες πρέπει να παρέχονται σε όλα τα παιδιά-πρόσφυγες.
- Η νομική τους εκπροσώπηση απέναντι στις αρχές πρέπει να είναι διασφαλισμένη και δωρεάν.
- Η συνεργασία μεταξύ όλων των σχετικών διακυβερνητικών, μη-κυβερνητικών και κυβερνητικών φορέων πρέπει να ενισχυθεί, προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή προστασία των παιδιών-προσφύγων.
- Η κράτηση ανηλίκων που ζητούν άσυλο, πρέπει να απαγορευθεί ρητά με την έκδοση σχετικού νόμου. Σε κάθε περίπτωση, τέτοιου είδους, ή άλλες σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις, πρέπει να λαμβάνουν πάντοτε υπόψη το θεμελιώδες δικαίωμα κάθε παιδιού να είναι με την οικογένειά του, ή -όταν αυτό είναι αδύνατον- να βρίσκεται, τουλάχιστον, σε ένα υποκατάστατο οικογενειακό περιβάλλον, το οποίο να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του. Είναι πολύ δύσκολο να καλύπτονται οι ανάγκες ενός παιδιού-πρόσφυγα -με βάση τα δικαιώματά του- χωρίς να δημιουργούνται διλήμματα σε άλλους τομείς και πλευρές της ζωής. Τέτοια ζητήματα πρέπει να επιλύονται σε διεθνές επίπεδο, καθώς πρόκειται για ένα φαινόμενο με διεθνή χαρακτήρα.
- Το Άρθρο 27 παράγραφος 6 του νόμου 1975/1991 και η υπουργική απόφαση αρ. 4803/13/7Α/18.6.92, τα οποία προβλέπουν τη διοικητική κράτηση αλλοδαπών, περιλαμβανομένων και των αιτούντων άσυλο, πρέπει να καταργηθούν, επειδή

παραβιάζουν, όχι μόνον το Ελληνικό Σύνταγμα, αλλά και τις διεθνείς συμβάσεις, τις οποίες έχει υπογράψει και επικυρώσει η Ελλάδα.

- Πρέπει να ιδρυθούν κέντρα υποδοχής ειδικά σχεδιασμένα για ανήλικους, τα οποία πρέπει να είναι ανοικτά σε όλους τους ανήλικους που ζητούν άσυλο. Τα κέντρα αυτά πρέπει να είναι στελεχωμένα με εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο προσωπικό. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι πρέπει να παραμένουν υπό την προστασία του Ελληνικού Κράτους, και συγκεκριμένα υπό την επίβλεψη του Εισαγγελέα Ανηλίκων, μέχρι να ρυθμιστεί η κατάστασή τους ή/και να επανενωθούν με την οικογένειά τους.

Άρθρο 32

Παιδική εργασία

Η παιδική εργασία αποτελεί και ελληνικό φαινόμενο. Είναι όμως πολύ δύσκολο να εκτιμηθεί ο αριθμός των παιδιών που εργάζονται, δεδομένου ότι στην Ελλάδα -όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη- η παιδική εργασία δεν είναι «ορατή» στο γενικό πληθυσμό. Η φτώχεια αποτελεί, προφανώς, ένα από τα γενεσιουργά αίτια του προβλήματος της παιδικής εργασίας στην Ελλάδα, όπως και σε πολλές άλλες χώρες. Συνήθως, οι οικογένειες αυτών των παιδιών είναι υπερβολικά φτωχές και το να στείλουν τα παιδιά τους να εργαστούν αποτελεί γι' αυτές αναγκαίο και αναπόφευκτο κακό.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Δελτίο Τύπου 08.02.2001) εκτιμά ότι στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 80.000 έφηβοι, ηλικίας 14 έως 19 ετών, που «βοηθούν την οικογένειά τους» και εργάζονται – κάτι που επιτρέπεται από το νόμο υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις – αλλά ο αριθμός των νέων, που αντιμετωπίζουν αντιξοές συνθήκες ή εξαναγκάζονται να εργάζονται χωρίς αμοιβή, θεωρείται ότι είναι πολύ υψηλότερος (επειδή οι αριθμοί αυτοί δεν περιλαμβάνουν εργαζόμενα παιδιά χωρίς σύμβαση ή άδεια απασχόλησης, εκείνα που εργάζονται σε οικογενειακές επιχειρήσεις ή ιδιωτικά νοικοκυριά, καθώς και τα παιδιά οικονομικών μεταναστών, Μουσουλμάνων και αθίγγανων). Οι συνηθέστεροι τομείς στους οποίους απασχολούνται τα παιδιά είναι η γεωργία (63,4%), η αλιεία, το χονδρεμπόριο και το λιανικό εμπόριο, το εμπόριο στο δρόμο, η επισκευή οχημάτων, η βιοτεχνία (κυρίως στον κλάδο της παραγωγής ενδυμάτων), οι κατασκευές, τα αθλήματα, οι τουριστικές - ξενοδοχειακές επιχειρήσεις τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια. Δεδομένου ότι, πολλά παιδιά βοηθούν στις οικογενειακές επιχειρήσεις, τα αγροκτήματα και τα κοπάδια, το ποσοστό του ανήλικου εργατικού δυναμικού είναι σχετικά υψηλό στις φτωχότερες αγροτικές περιοχές.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εκτιμά επίσης ότι, υπάρχουν περίπου 5.000 παιδιά κάτω των 14 ετών, που εξαναγκάζονται να εργαστούν στην Ελλάδα, αλλά πιστεύεται ότι αυτός ο αριθμός είναι πολύ χαμηλότερος του πραγματικού. Μια πρόσφατη μελέτη¹² έδειξε ότι, υπάρχουν περίπου 5.800 «παιδιά του δρόμου» μεταξύ 12 και 15 ετών στην Ελλάδα, γνωστά ως «παιδιά των φαναριών». Τα παιδιά αυτά -ντυμένα με κουρέλια- καθαρίζουν παράθυρα αυτοκινήτων ή πωλούν χαρτομάντιλα και λουλούδια για λίγα κέρματα σε διασταυρώσεις με μεγάλη κίνηση, εστιατόρια, καφετέριες και άλλους δημόσιους χώρους. Η μεγάλη πλειονότητα των παιδιών αυτών είναι Έλληνες-αθίγγανοι, Αλβανοί, Έλληνες και Έλληνες Μουσουλμάνοι.

Συστάσεις

- Πρέπει να ζητηθεί από την Ελληνική Κυβέρνηση η πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο των σχετικών διεθνών και ευρωπαϊκών συμβάσεων για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και η επικύρωση, το συντομότερο δυνατόν, των συμβάσεων αυτών και ιδίως των δύο Προαιρετικών Πρωτοκόλλων στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 182 για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Παιδικής Εργασίας.
- Επισημαίνεται η σημασία του σχεδιασμού και της διεξαγωγής μιας σειράς μελετών για την τρέχουσα κατάσταση των παιδιών στην Ελλάδα, ο συντονισμός των οποίων θα αναληφθεί από το -υπό ίδρυση- Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα των Παιδιών και των Νέων. Τα προληπτικά μέτρα και οι δράσεις αντιμετώπισης και ελέγχου του φαινομένου της παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού θα έχουν αποτελεσματικότητα και επιτυχία, μόνον όταν ερευνηθεί διεξοδικά το πεδίο που αφορά στην παιδική ηλικία, έτσι ώστε να εντοπισθούν τα εξειδικευμένα χαρακτηριστικά, οι συγκεκριμένες αδυναμίες, αλλά και οι αναδυόμενες ελλείψεις.

Άρθρο 33

Χρήση ναρκωτικών

Στη σελίδα 165 της Εθνικής Έκθεσης, (στο τέλος της πρώτης παραγράφου), θα πρέπει να προστεθεί ότι σύμφωνα με μια έρευνα που διεξήχθη το 1999¹³, σχετικά με τα χαρακτηριστικά εφήβων και νέων ηλικίας 13-20 ετών -που προσέγγισαν το θεραπευτικό πρόγραμμα με δική τους πρωτοβουλία- η χρήση και ο εθισμός στα ναρκωτικά εμφανίζονται, κυρίως, στα μεγάλα αστικά κέντρα και, συχνότερα στα αγόρια παρά στα κορίτσια. Μεταξύ των νέων ανθρώπων

¹² Διεξήχθη από την Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας για τη UNICEF το Νοέμβριο του 2000.

¹³ Η έρευνα διεξήχθη από το θεραπευτικό πρόγραμμα ΣΤΡΟΦΗ του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ).

που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 6 στους 10 πειραματίστηκαν για πρώτη φορά με «ουσίες» στην ηλικία των 15 ετών. Από τα στοιχεία της έρευνας, κατέστη προφανές ότι η έναρξη της χρήσης «ουσιών» μπορεί να συνδέεται με την εγκατάλειψη της υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης, καθώς περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες εγκατέλειψαν το σχολείο σε ηλικία 15,9 ετών. Ποσοστό 53% των αγοριών έκαναν χρήση κάνναβης και ποσοστό 52% των κοριτσιών έκαναν χρήση ηρωίνης. Έξι στα δέκα αγόρια και πέντε στα δέκα κορίτσια, που συμμετείχαν στην έρευνα, είχαν συλληφθεί στο παρελθόν για ένα αδίκημα και τέσσερα στα δέκα (αγόρια και κορίτσια) ανέφεραν ότι είχαν εκκρεμότητες με το νόμο.

Στη σελίδα 168 της Εθνικής Έκθεσης (στο τέλος της πρώτης παραγράφου) πρέπει να προστεθεί ότι οι υπηρεσίες δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης στην Ελλάδα δεν επαρκούν, σε σύγκριση με την έκταση του φαινομένου της χρήσης ναρκωτικών. Οι υπηρεσίες αυτές γεωγραφικά εστιάζονται, κυρίως, στην Αθήνα, με αποτέλεσμα να μην είναι διαθέσιμες σε ένα σημαντικό αριθμό εφήβων ή νέων και τις οικογένειές τους. Οι υπηρεσίες αυτές είναι δωρεάν, έχουν εθελούσιο χαρακτήρα και η συμμετοχή των γονιών αποτελεί προϋπόθεση για τη συμμετοχή των εφήβων και νέων στη θεραπευτική διαδικασία. Οι προαναφερθείσες υπηρεσίες έχουν σχεδιαστεί για να καλύψουν ένα ευρύ πεδίο επιμέρους αναγκών: από τον έφηβο, περιστασιακό χρήστη με υποστηρικτικό οικογενειακό περιβάλλον σε συνδυασμό με εκπαιδευτικές/επαγγελματικές δραστηριότητες, και τον έφηβο που είναι εθισμένος σε οπιοειδείς ουσίες με διαταραγμένες οικογενειακές σχέσεις χωρίς εκπαιδευτικές/επαγγελματικές δραστηριότητες, έως και τον έφηβο ή νέο που έρχεται αντιμέτωπος με τη δικαιοσύνη για παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, κτλ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενθάρρυνση των εφήβων και νέων να επιστρέψουν στο εκπαιδευτικό πλαίσιο, συχνά μέσω πρωτοποριακών παρεμβάσεων, στις οποίες διδάσκονται όλες οι τάξεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προκειμένου να διευκολυνθεί η συνέχιση της εκπαίδευσης σε συνδυασμό με τις θεραπευτικές παρεμβάσεις.

Συστάσεις

- Θα πρέπει να αναπτυχθεί μια μακροπρόθεσμη και λειτουργική κοινωνική πολιτική κατά των ναρκωτικών, του καπνίσματος και της χρήσης αλκοόλ, με την υποστήριξη των τομέων της δημόσιας ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Σύμφωνα με μια πρόσφατη μελέτη, ποσοστό 43,1% των Ελλήνων ξεκίνησαν το κάπνισμα κατά την εφηβεία, ενώ οι Έλληνες μαθητές καπνίζουν τριπλάσια ποσότητα τσιγάρων από τους Ευρωπαίους συνομηλίκους τους.¹⁴

- Από τα προαναφερθέντα στοιχεία, διαφαίνεται η ανάγκη άμεσου σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων πρωτογενούς και δευτερογενούς παρέμβασης, με στόχο την αποτελεσματική πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών κατά την παιδική ηλικία, αλλά και την εφηβεία.
- Πρέπει, επίσης, να εφαρμοστούν προγράμματα πρόληψης σε όλα τα επίπεδα, που να καλύπτουν όλη τη χώρα, με στόχο την καταπολέμηση της χρήσης ναρκωτικών και του εθισμού σε ναρκωτικές ουσίες.

Άρθρο 34

Σεξουαλική εκμετάλλευση και σεξουαλική κακοποίηση

Πρέπει να σημειωθεί ότι η σεξουαλική κακοποίηση εξακολουθεί να αποτελεί ένα κοινωνικό «ταμπού», καθώς η πλειονότητα των περιπτώσεων αποκρύπτεται. Η συστηματική καταγραφή περιπτώσεων που παραπέμπονται στις κοινωνικο-προνοιακές ή/και τις νομικές υπηρεσίες, αποκαλύπτει μέρος μόνο της πραγματικής διάστασης του «πιο καλά φυλαγμένου μυστικού» της σημερινής κοινωνίας.

Η θεραπευτική παρέμβαση για τους παραβάτες τέτοιων αδικημάτων, ιδίως για τους νέους, δεν παρέχεται ως εναλλακτική επιλογή. Ο παραδοσιακός τρόπος αντιμετώπισης τέτοιων περιπτώσεων που αποκαλύπτονται, αφορά στην απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένειά του και στην τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια, με αμφίβολο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

Συστάσεις

- Στη σελίδα 169 της Εθνικής Έκθεσης, που αναφέρεται στη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη μιας σειράς τροποποιήσεων και -στο σχετικό νομικό πλαίσιο- προκειμένου να ανταποκρίνεται καλύτερα στις πραγματικές ανάγκες του παιδιού-θύματος. Η ουσιαστική έλλειψη παρατηρείται στο τεράστιο κενό μεταξύ των νομικών διατάξεων και της εφαρμογής μιας κοινωνικής πολιτικής σε καθημερινή βάση. Αν και η σεξουαλική κακοποίηση εμφανίζεται συχνά στον τύπο και τα ΜΜΕ, ο τομέας των υπηρεσιών (δημόσιοι φορείς, ΜΚΟ) δεν ασχολείται διεξοδικά με το ζήτημα.

¹⁴ Ερευνητικά στοιχεία από το ένθετο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ» (12 Μαΐου 2001).

- Οι πολυ-επιστημονικές Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, σε γενικές γραμμές, απαιτούν τη συνεργασία της οικογένειας, προκειμένου να παράσχουν στήριξη και θεραπεία, πράγμα που επιτυγχάνεται σπάνια -ενώ οι Κοινωνικές Υπηρεσίες δεν έχουν δυνατότητα πολυ-επιστημονικής παρέμβασης σε σχέση με το φαινόμενο και προσπαθούν να το αντιμετωπίσουν με παλαιάς μορφής μεθοδολογία παροχής κοινωνικού έργου. Εντούτοις, υπάρχουν ευσυνείδητοι επαγγελματίες σε όλους τους τομείς που προσπαθούν να κάνουν το καλύτερο δυνατόν, υπό τις υφιστάμενες συνθήκες.
- Η μορφή αυτή της κακοποίησης των παιδιών πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προτεραιότητας από το ελληνικό κράτος.
- Τα παιδιά θύματα σεξουαλικής κακοποίησης μερικές φορές «επαναθυματοποιούνται», κατά τη διάρκεια της έννομης διαδικασίας (η λεγόμενη «κακοποίηση από το σύστημα»). Οι διάφορες νομικές ή οιονεί νομικές διαδικασίες πρέπει να ρυθμιστούν, προκειμένου να καλύπτουν τις κατ'εξοχήν ανάγκες των παιδιών (π.χ. τη νομική εκπροσώπησή τους).
- Απαιτείται εξειδικευμένη επιμόρφωση όλων των επαγγελματιών που εμπλέκονται, προκειμένου να διασφαλιστεί μια προσέγγιση με ευαισθησία για το παιδί.

Άρθρο 35

Πώληση, δουλεμπόριο και απαγωγή

Η πολιτική αστάθεια στα Βαλκάνια που οδηγεί σε μαζικές μετακινήσεις προσφύγων και μεταναστών -τις οποίες έχει κατ'επανάληψη αντιμετωπίσει η Ελλάδα- συμβάλλει στην μεγέθυνση των υφιστάμενων κοινωνικών προβλημάτων και συνακόλουθα επιδεινώνει τις συνθήκες ζωής για τα εργαζόμενα παιδιά. Τα τελευταία χρόνια, υπάρχουν ένας ολοένα αυξανόμενος αριθμός μεταναστών από τα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη, τους οποίους δουλέμποροι μεταφέρουν στην Ελλάδα μέσα από δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος, αν και η Ελληνική Κυβέρνηση έχει εντείνει τους ελέγχους στα σύνορα (εν μέρει λόγω της Συμφωνίας Schengen της ΕΕ).

Στη σελίδα 173 της Εθνικής Έκθεσης, σε ό,τι αφορά στην ενότητα περί «πώλησης, δουλεμπορίου και απαγωγής», ισχύουν οι ίδιες παρατηρήσεις σχετικά με το κενό μεταξύ των υπάρχοντων νόμων και της εφαρμογής τους. Υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις και στοιχεία της αστυνομίας σχετικά με την δουλεμπόριο, την πώληση και την απαγωγή παιδιών από γείτονες χώρες, ιδίως την Αλβανία, για λόγους εκμετάλλευσης όλων των μορφών, συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Το δουλεμπόριο γυναικών και κοριτσιών με στόχο την εκπόρνευσή τους έχει αυξηθεί επικίνδυνα τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Μια έρευνα, η οποία διεξήχθη στην Αθήνα από το Σεπτέμβριο του 1995 έως το Μάρτιο του 1997¹⁵, αποκάλυψε την παρουσία περίπου 3.000 παιδιών και νεαρών ατόμων εμπλεγμένων σε εκπόρνευση και εξαναγκαστική παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών.

Σύσταση

- Είναι προφανές ότι πρέπει να διεξαχθούν μια σειρά ερευνών, προκειμένου να αποκαλυφθεί ο πραγματικός αριθμός, τα χαρακτηριστικά και οι ιδιαιτερότητες των εθνικών, θρησκευτικών, ευάλωτων ή/και κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων -που αποτελούν τα κατεξοχήν υποψήφια θύματα τέτοιων καταστάσεων- έτσι ώστε να εφαρμοσθούν, στη συνέχεια., τα κατάλληλα μέτρα κοινωνικής πολιτικής, τα οποία να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις καταπολέμησης αυτής της επικίνδυνα αυξανόμενης κοινωνικής μάστιγας.

Άρθρο 37

Βασανιστήρια, θανατική ποινή και στέρηση ελευθερίας

Οι καταγεγραμμένες καταγγελίες βασανισμού και κακομεταχείρισης από αξιωματικούς, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του νόμου δεν είναι τόσο σπάνιες, ώστε να θεωρούνται «τυχαίες». Ο «σκοτεινός αριθμός» αυτού του φαινομένου δεν επιτρέπει την καταγραφή έγκυρων στατιστικών δεδομένων. Η βασική αρχή είναι ότι -ακόμη και μία μεμονωμένη, βάσιμη καταγγελία- αρκεί για να προκαλέσει κινητοποίηση, έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί ανάλογα το πρόβλημα. Το τελευταίο περιστατικό που σοκάρισε όλη την Ελλάδα ήταν ο σοβαρός ξυλοδαρμός ενός 16άχρονου μετανάστη που οδήγησε σε ρήξη του σπλήνα. Τέτοιες πρακτικές οδηγούν στην ακύρωση όλων των σχετικών εγγυήσεων και προστατευτικών διατάξεων.

(Παρακαλούμε, ανατρέξτε επίσης στην ενότητα «Παιδιά-πρόσφυγες»).

Συστάσεις

- Οι δράστες πρέπει να προσάγονται στη δικαιοσύνη και να τιμωρούνται, ανεξάρτητα από το ποιοί είναι ή ποιά είναι η επαγγελματική τους θέση.

¹⁵ Η έρευνα διεξήχθη από το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

- Οι αξιωματικοί οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του νόμου πρέπει να εκπαιδεύονται κατάλληλα, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εφήβων κρατουμένων.

Άρθρο 40

Απονομή δικαιοσύνης ανηλίκων

Η χαμηλή ποιότητα των υφισταμένων διατάξεων για ανήλικους παραβάτες οδηγεί, συχνά, σε παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Ο αριθμός των ΜΚΟ για την κοινωνική στήριξη και επανένταξη των ανηλίκων παραβατών αυξάνεται, εγείροντας πίεση για βελτιώσεις σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία.

Στη σελίδα 142 της Εθνικής Έκθεσης (μετά την πρώτη παράγραφο της ενότητας «Οι Ανήλικοι και το Ελληνικό Ποινικό Δίκαιο»), πρέπει να αναφερθεί ότι, η ποινική μεταχείριση των ανηλίκων, συχνά, ακολουθεί το πατερναλιστικό πρότυπο, που τις περισσότερες φορές οδηγεί σε ανεπιθύμητα αποτελέσματα (π.χ. περιορισμός ενός ένδικου μέσου που αναφέρεται διεξοδικά παρακάτω).

Στη σελίδα 143 της Εθνικής Έκθεσης (στον αριθμό 4) αναφέρεται ότι, ο ανήλικος στερείται του ένδικου μέσου της έφεσης κατά μιας απόφασης ποινικού σωφρονισμού, που του επιβάλλει ποινή φυλάκισης μικρότερη του ενός έτους. Κάτι τέτοιο δεν εξυπηρετεί σε καμία περίπτωση το απόλυτο συμφέρον του ανηλίκου, αλλά ούτε ανταποκρίνεται στις αρχές δικαίου και ισότητας σχετικά με την απονομή δικαιοσύνης, ιδίως, εάν ληφθεί υπόψη, ότι ο ποινικός σωφρονισμός σημαίνει φυλάκιση που πρέπει να είναι το *ultimum refugium* (έσχατη λύση) σε περιπτώσεις ανηλίκων παραβατών.

Στη σελίδα 143 της Εθνικής Έκθεσης (στον αριθμό 6), αναφέρεται ο θεσμός του Επιμελητή Ανηλίκων. Ο θεσμός του Επιμελητή Ανηλίκων υπολειτουργεί. Στην Αθήνα υπάρχουν μόνο 10 Επιμελητές Ανηλίκων, που σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να καλύψουν τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες. Αυτό σημαίνει ότι, η εποπτεία ενός ανηλίκου παραβάτη είναι μια διάταξη –στις περισσότερες περιπτώσεις- μόνο «κατ'όνομα», λόγω της ελλιπούς στελέχωσης.

Στις σελίδες 144 και 145 της Εθνικής Έκθεσης, αναφέρεται ένας αριθμός εγγυήσεων σε ό,τι αφορά στην εκπαίδευση αρμοδίων στελεχών, στο δικαίωμα παροχής διερμηνέα για αλλοδαπούς ανήλικους παραβάτες, κτλ. Στο σημείο αυτό, πρέπει να αναφερθεί ότι η εμπλοκή της ελληνικής αστυνομίας στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης, που αφορά τους ανήλικους παραβάτες, δεν είναι μια απλή, «τεχνική» λεπτομέρεια. Η ουσιαστική εμπλοκή

των αξιωματικών οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του νόμου είναι στρατηγικής σημασίας, επειδή καθορίζει το μέλλον ενός μεγάλου αριθμού εφήβων. Ο σεβασμός των δικαιωμάτων των κατηγορούμενων ανηλίκων, εξαρτάται από τις στάσεις των αστυνομικών, όταν η επιβολή του νόμου είναι η πρώτη τους «επαφή» με την πολιτεία. Συνεπώς, οι καταγγελίες άσκησης αστυνομικής βίας κατά ανήλικων παραβατών – κυρίως μεταναστών – δεν μπορούν να παραβλεφθούν. Πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα από την Ελληνική Κυβέρνηση για την αποτροπή τέτοιων συμπεριφορών. Επιπλέον, αν δεν υπάρχει δυνατότητα διερμηνείας, καθίσταται ουσιαστικά αδύνατη η συλλογή λεπτομερών πληροφοριών που αφορούν το οικογενειακό ιστορικό του αλλοδαπού ανηλίκου, προκειμένου να εντοπισθούν οι γονείς ή οι κηδεμόνες του. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι, οι μαζικές συλλήψεις ανήλικων «εργαζομένων» και η συνακόλουθη κράτησή τους σε αστυνομικά τμήματα κάτω από ακατάλληλες συνθήκες, «μεταφράζεται» σε ένα ακαθόριστο αριθμό παραβιάσεων των διατάξεων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στη σελίδα 146 της Εθνικής Έκθεσης (στη δεύτερη παράγραφο) εξετάζεται το ζήτημα της νομικής εκπροσώπησης των ανηλίκων. Αν και η νομική εκπροσώπηση αποτελεί βασικό δικαίωμα, δεν υπάρχει καμία σχετική εγγύηση για άτομα ηλικίας 17-21 ετών, εκτός εάν κατηγορούνται για διάπραξη κακουργήματος. Δεδομένης της, συνήθως, χαμηλής κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης των ανήλικων παραβατών, αυτό το κενό οδηγεί στην ουσιαστική στέρηση του δικαιώματος της νομικής εκπροσώπησης αυτής της ηλικιακής ομάδας. Εντούτοις, ο *ex officio* διορισμός συνηγόρου σε περιπτώσεις κακουργημάτων, που φέρεται ότι έχουν διαπραχθεί από ανήλικους, δεν αποτελεί και εγγύηση ότι ο ανήλικος θα χαίρει του εν λόγω δικαιώματος, καθώς ο συνήγορος, συνήθως, δεν έχει πλήρη γνώση της υπόθεσης ή αρκετό χρόνο να προετοιμαστεί. Η έλλειψη δωρεάν παροχής νομικής βοήθειας καθιστά τις διαστάσεις του προβλήματος αυτού ακόμη πιο δραματικές. Πρέπει να απαιτηθεί από την Ελληνική Κυβέρνηση η θέσπιση της παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας για ανήλικους παραβάτες, ως προτεραιότητα.

Στη σελίδα 146 της Εθνικής Έκθεσης (στην τελευταία παράγραφο) αναφέρεται το ζήτημα της έγκαιρης προσαγωγής ενώπιον δικαστικής αρχής. Αυτό δεν ισχύει πάντα, επειδή πολλοί ανήλικοι ή νέοι (17-21) κρατούνται προσωρινά για διαστήματα μεγαλύτερα των έξι μηνών.

Ο αριθμός των αλλοδαπών και των μελών εθνικών μειονοτήτων (π.χ. αθίγγανων), μεταξύ των ανηλίκων που δικάζονται για διάπραξη αξιόποινων πράξεων, είναι πολύ υψηλός. Αυτό καταδεικνύει τη «διαδικασία διήθησης» (filtering process) που εφαρμόζει η αστυνομία και τα Δικαστήρια Ανηλίκων. Σύμφωνα με στοιχεία έκθεσης που υπεβλήθη από το Διευθυντή του Σωφρονιστικού Καταστήματος Ανηλίκων Αυλώνα (2000), από τους 287 κρατούμενους, οι

160 ήταν αλλοδαποί, ενώ ο αριθμός των αθίγγανων μεταξύ των Ελλήνων κρατουμένων ήταν υψηλός. Το σύνολο των ανήλικων κρατουμένων προέρχεται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα. Οι νέοι αυτοί παραβάτες μεγάλωσαν σε φτωχές/υποβαθμισμένες περιοχές της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και είχαν προβλήματα με τη σχολική φοίτηση (το ποσοστό αναλφαριθμητισμού είναι υψηλό σε σύγκριση με εκείνο του γενικού πληθυσμού). Η πλειοψηφία των κρατουμένων ξεκίνησαν να εργάζονται νωρίς, κυρίως, από την ηλικία των 13 ετών, χωρίς όμως να έχουν μόνιμη απασχόληση.

Είναι αλήθεια ότι ο αριθμός των ανήλικων παραβατών που δικάζονται και καταδικάζονται σε φυλάκιση στις φυλακές ανηλίκων είναι σχετικά χαμηλός. Τις περισσότερες φορές, τα δικαστήρια επιβάλλουν αναμορφωτικά μέτρα αντί για εγκλεισμό. Εντούτοις, οι ανήλικοι κρατούμενοι θα μπορούσαν να είναι λιγότεροι και αυτό, αναμφίβολα, θα εξυπηρετούσε καλύτερα το απόλυτο συμφέρον των εφήβων. Σύμφωνα με την προαναφερθείσα έρευνα, από τους 287 ανήλικους κρατούμενους, οι 120 κρατούνταν προσωρινά (ποσοστό 42%). Για ένα σημαντικό αριθμό από αυτούς δε (29), εκκρεμούσαν κατηγορίες για κλοπή. Όμως, σύμφωνα με τις διατάξεις του ελληνικού Ποινικού Κώδικα, οι ανήλικοι παραβάτες δεν πρέπει να κρατούνται προσωρινά, εκτός αν έχουν κατηγορηθεί για τη διάπραξη εγκλημάτων που τιμωρούνται με δεκαετή, τουλάχιστον, κάθειρξη. Κατά συνέπεια, υπάρχουν περιπτώσεις παράνομης κράτησης ανηλίκων, τις οποίες η Ελληνική Κυβέρνηση θα πρέπει να σταματήσει, αποδίδοντας και την προσήκουσα αποζημίωση.

Η κύρωση του ποινικού σωφρονισμού – αν και εισήχθη προς όφελος των ανήλικων παραβατών – δημιουργεί πολλά προβλήματα. Η διάρκεια της κράτησης είναι αόριστη και οδηγεί σε αδικίες: για παράδειγμα, οι φυλακισμένοι ενήλικες μπορούν να λάβουν «άδεια» μετά από την έκτιση του 1/5 της επιβληθείσας ποινής τους, ενώ οι φυλακισμένοι ανήλικοι μπορούν να λάβουν «άδεια» μετά την έκτιση του 1/3 της ελάχιστης ποινής τους. Αυτό είναι άδικο και παράλογο, επειδή ένας ανήλικος παραβάτης έχει το δικαίωμα να πάρει «άδεια» αργότερα από έναν ενήλικο εγκληματία. Κατά συνέπεια, οι σχετικές διατάξεις πρέπει να τροποποιηθούν ανάλογα.

Πρωτοποριακοί θεσμοί εναλλακτικών μεθόδων σωφρονισμού, που έχουν προβλεφθεί από τη νομοθεσία, δεν τίθενται σε εφαρμογή, επειδή δεν έχουν εκδοθεί τα απαραίτητα Προεδρικά Διατάγματα. Μια τέτοια εφαρμογή θα ωφελούσε πολύ τους ανήλικους παραβάτες, καθώς θα τους πρόσφερε για παράδειγμα την ευκαιρία να επανενταχθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Συστάσεις

- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να αναλάβει να ορίσει ένα συγκεκριμένο ποσοστό αστυνομικών με ειδική εκπαίδευση, έτσι ώστε να ασχολούνται συγκεκριμένα με ανήλικους παραβάτες και μη, οι οποίοι έρχονται σε επαφή με το νόμο και τη δικαιοσύνη.
- Πρέπει να εισαχθεί μια σειρά εναλλακτικών μεθόδων απονομής δικαιοσύνης ανηλίκων, καθώς και μέτρων εναλλακτικών της φυλάκισης, για τους ανήλικους παραβάτες.
- Ειδικά εκπαιδευμένοι κοινωνικοί λειτουργοί και επιμελητές ανηλίκων, πρέπει να ενσωματωθούν στην εκάστοτε Εισαγγελία (Ανηλίκων), καθώς και στις Υπηρεσίες οι οποίες είναι Επιφορτισμένες με την Εφαρμογή του Νόμου σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, για την παροχή υπηρεσιών ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα εξατομικευμένα χαρακτηριστικά των παιδιών (0-18).
- Πρέπει -ως προτεραιότητα- να σχεδιασθούν και να διεξαχθούν ειδικά προγράμματα, που να αφορούν στην πρόληψη της παραβατικότητας ανηλίκων.

9. Γενικές παρατηρήσεις / Συστάσεις

- Η Εθνική αυτή Έκθεση παρουσιάζει, κυρίως, μια σειρά νομικών διατάξεων, χωρίς να δίνεται έμφαση στην εφαρμογή τους και στην αξιολόγησή τους, με εξαίρεση τον τομέα της παιδείας.
- Η επόμενη Εθνική Έκθεση πρέπει να είναι πιο ολοκληρωμένη και λειτουργική, περιλαμβάνοντας ερευνητικά στοιχεία, προτάσεις και πληροφορίες, τόσο από τον δημόσιο τομέα-κυβέρνηση, όσο και από τις ΜΚΟ και άλλους συναφείς φορείς που ασχολούνται με την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Η αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναστέλλεται από την έλλειψη ενός Εθνικού Κέντρου Δεδομένων με συντονιστικό και εποπτικό χαρακτήρα, το οποίο θα καλύπτει το πολύ-επίπεδο έργο της προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού (π.χ. Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα των Παιδιών και των Νέων, Συνήγορος του Παιδιού, κτλ.).
- Η ίδρυση ενός Εθνικού Κέντρου Αναφοράς όλων των περιστατικών βίας κατά των παιδιών, θα βοηθούσε στη διαμόρφωση της πραγματικής εικόνας για την έκταση του

φαινομένου της παιδικής θυματοποίησης στην Ελλάδα, προκειμένου να αναπτυχθούν οι κατάλληλες πολιτικές αντιμετώπισης.

- Πρέπει να ιδρυθεί μια μόνιμη συντονιστική Επιτροπή για την περιοδική συλλογή πληροφοριών και για την ενημέρωση για θέματα δικαιωμάτων παιδιών και παραβιάσεων. Αυτό θα διευκολύνει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών (δημοσίων υπηρεσιών-ιδιωτικών φορέων-ΜΚΟ-ΕΕ εταίρων) με τελικό στόχο την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων.
- Γενεσιουργά αίτια, όπως η φτώχεια και άλλες κοινωνικές ανισότητες, πρέπει να αντιμετωπιστούν, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η περιθωριοποίηση συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, αλλά και να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής των παιδιών. Η ένταξη στοιχείων ανάλυσης των μακρο-οικονομικών συνεπειών στις πολιτικές που αναπτύσσονται και στις παρεμβάσεις που εφαρμόζονται στον τομέα της παιδικής προστασίας, θα προωθήσει την αποτελεσματικότητα προγραμμάτων καταπολέμησης της φτώχειας και των κοινωνικών συνεπειών της.
- Υπάρχει ανάγκη για μια ενιαία «παιδοκεντρική» κοινωνική πολιτική, που θα αντιμετωπίζει ζητήματα που αφορούν σε όλα τα παιδιά και τους νέους, προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών (φορέων-υπηρεσιών-οργανώσεων-οργανισμών).
- Η πολυ-επιστημονική συνεργασία επαγγελματιών/επιστημόνων, όπως ψυχιάτρων, ψυχολόγων, εκπαιδευτικών-παιδαγωγών κτλ., καθώς και ο καλύτερος συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών, θα ενισχύσει την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων.
- Επιβάλλεται ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ πολιτείας-κράτους, ΜΚΟ και άλλων συναφών φορέων για την ανάπτυξη και την υλοποίηση προγραμμάτων προαγωγής των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων. Κάτι τέτοιο, θα διασφαλίσει, επίσης, τη δίκαιη κατανομή των επιχορηγήσεων σε κάθε διεξαγόμενο πρόγραμμα που αφορά στην ανήλικη νεότητα.
- Μια σειρά μελετών που αφορούν στην τρέχουσα κατάσταση των παιδιών (0-18 ετών) στην Ελλάδα (π.χ. «παιδιά του δρόμου», «παιδική εργασία», «σεξουαλική κακοποίηση», κτλ.) πρέπει να αναληφθεί από το Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα των

Παιδιών και των Νέων (το οποίο σύντομα θα θεσμοθετηθεί με σχετικό Προεδρικό Διάταγμα), προκειμένου να προαχθεί η γνώση για τα θέματα αυτά και να εντοπιστούν τα κενά στο πεδίο της παροχής υπηρεσιών. Οι μελέτες αυτές πρέπει να διέπονται από πολυ-επιστημονικότητα και να απορρέουν από όλες τις σχετικές προσπάθειες στον τομέα της προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού και της παιδικής προστασίας. Μόνο με συστηματικό τρόπο και μεθοδολογία, θα καταστεί δυνατή η διαμόρφωση ρεαλιστικής εικόνας για την κατάσταση της παιδικής ηλικίας στην Ελλάδα, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά κάθε ένα από τα διαφορετικά φαινόμενα που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών και των νέων.

- Τα Μ.Μ.Ε. πρέπει να συμμετέχουν στη διάδοση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προκειμένου να ευαισθητοποιηθεί κατάλληλα το σύνολο του γενικού πληθυσμού για το θέμα. Τα στελέχη των Μ.Μ.Ε. πρέπει να προσεγγιστούν φιλικά και να εκπαιδευθούν ανάλογα, προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα τη σημασία της προστασίας της παιδικής ηλικίας και της προαγωγής των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων, έτσι ώστε να γίνουν «εταίροι» στη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικών και στάσεων που καθιστούν τους ανήλικους «ορατούς» πολίτες στο κοινωνικό γίγνεσθαι.
- Η διάδοση και η εφαρμογή του ήδη προταθέντος «Κώδικα Δεοντολογίας για την Προστασία των Ανηλίκων στο πεδίο της Ραδιοτηλεόρασης»¹⁶, θα ενισχύσει το προφίλ της παιδικής ηλικίας ως «καταναλωτή» και θα θέσει σε νέο πλαίσιο τη χρησιμοποίηση των ανηλίκων ως «αντικείμενων» για την προώθηση προϊόντων, ιδεών, αντιλήψεων και στάσεων.
- Χρειάζονται προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης για όλες τις επαγγελματικές ομάδες που εργάζονται με παιδιά και οικογένειες, με στόχο την κατάλληλη και έγκαιρη αναγνώριση, παρέμβαση και παρακολούθηση όλων των περιπτώσεων που αφορούν παραβιάσεις δικαιωμάτων και παιδική θυματοποίηση.

Ερωτήματα

- Πότε έγινε η συλλογή των στοιχείων που συμπεριλαμβάνονται στην Εθνική Έκθεση; Η πολιτεία πρέπει να κάνει αναφορά στη χρονική περίοδο.

¹⁶ Ο Κώδικας Δεοντολογίας αποτελεί πόνημα του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Εφηρμοσμένης Επικοινωνίας του Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.

- Γιατί δεν έχουν υποβληθεί εθνικά στοιχεία που αφορούν στο Άρθρο 42 (εκπλήρωση της υποχρέωσης της πολιτείας να κάνει ευρέως γνωστό το κείμενο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού);

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. Γλωσσάρι

Σημείωση: Επισημαίνεται ότι το Γλωσσάρι του αγγλικού κειμένου της Έκθεσης αυτής δεν μεταφράστηκε στα ελληνικά, γιατί i) μέχρι και αυτή τη στιγμή η συντονιστική επιτροπή δεν έχει στη διάθεσή της το ελληνικό κείμενο της Εθνικής Έκθεσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα και ii) δεν υπάρχει δυνατότητα αντιπαραβολής ελληνικής και αγγλικής ορολογίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. Οργανώσεις που συμμετείχαν στη σύνταξη της Έκθεσης

Σημείωση: Η συζήτηση για τη συστηματοποίηση των πληροφοριών που υπεβλήθησαν από τις ακόλουθες οργανώσεις, διεξήχθη από μια συντονιστική επιτροπή, την οποία αποτελούσαν εκπρόσωποι των οργανώσεων: Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας, ΑΡΣΙΣ-Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού και Σώστε τα Παιδιά. Το τελικό κείμενο της Έκθεσης αυτής επιμελήθηκαν οι κ.κ. Νίνα Αγγελοπούλου, Δικηγόρος-Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας και Μαρία Τσάγκαρη, Ψυχολόγος-Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού.

«ΑΡΣΙΣ»-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ

Η «ΑΡΣΙΣ» ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ είναι ανεξάρτητη κοινωνική οργάνωση, που δραστηριοποιείται από το 1992, με σκοπό την υποστήριξη των νέων που είναι αποκλεισμένοι από τις ευκαιρίες, την προώθηση σύγχρονων προτάσεων της κοινωνικής τους συμμετοχής, την προάσπιση των νεανικών δικαιωμάτων και τη διεκδίκηση καλύτερης κοινωνικής πολιτικής για τη νεότητα.

Η «άρσις» δουλεύει με νέους και νέες, ηλικίας 15 –21 ετών, που έχουν βιώσει και βιώνουν συνθήκες ζωής που εμποδίζουν την προσωπική τους ανάπτυξη και αυτονομία και την κοινωνική τους συμμετοχή. Στοχεύει στην **πρόληψη της κοινωνικής περιθωριοποίησης** των νέων μέσω της προσφοράς υπηρεσιών πολύπλευρης υποστήριξης για την ανάδειξη των δεξιοτήτων και τη βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους.

Με στελέχη και εθελοντές, που συνεργάζονται και συμμετέχουν στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων, η «άρσις» αναπτύσσει τις δράσεις της σε :

- Κέντρα Υποστήριξης Νέων, όπου παρέχονται υπηρεσίες ψυχο-κοινωνικής στήριξης, νομικής συμβουλευτικής, επαγγελματικού προσανατολισμού και τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας
- χώρους πολιτιστικής έκφρασης και επικοινωνίας , που προτείνουν στους νέους τρόπους δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου και κοινωνικής συμμετοχής, μέσα από δημιουργικά εργαστήρια -γκράφιτι , φωτογραφίας , μουσικά, εικαστικά θεατρικά- στέκια επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, εκδηλώσεις
- εκπαιδευτικά και παραγωγικά εργαστήρια , τα οποία λειτουργούν ως χώροι προετοιμασίας των νέων για ένταξη στην εργασία
- χώρους εγκλεισμού με εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης και επικοινωνίας , πληροφόρηση για τα δικαιώματα , συμβουλευτική και προετοιμασία για την αποφυλάκιση.

Οι χώροι της «άρσις» λειτουργούν ως χώροι συνεύρεσης, επικοινωνίας, συζήτησης, έκφρασης, ψυχαγωγίας, όπου οι νέοι και οι νέες σχετίζονται, αναλαμβάνουν υποχρεώσεις, συνεργάζονται, περνούν στη δράση.

Επικοινωνία με την ΑΡΣΙΣ μπορεί να γίνει:

➤ Αθήνα: Κεντρικό Γραφείο Κυρ. Λουκάρεως 14, 11475, τηλ. 64 42 198, 64 24 603

Κέντρο Υποστήριξης Νέων, Πλαπούτα 1, Εξάρχεια, τηλ. 8233018, 8828749, e-mail:
arsisath@compulink.gr

➤ Θεσσαλονίκη: Πτολεμαίων 35, 54630 τηλ. 031 526150 – 031 552813, e-mail:
arsisthe@compulink.gr

➤ Βόλος : Άνθ. Γαζή 91 και Ροζού, 38333 τηλ. 0421 23110 – 0421 23501, e-mail:
arsisvol@hol.gr

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία ιδρύθηκε το 1924. Είναι ανεξάρτητη, διεθνής, μη κυβερνητική οργάνωση με κλάδους και αντιπροσώπους σε 130 χώρες. Η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία (Δ.Κ.Υ.) προσφέρει υπηρεσίες χωρίς πολιτικές, φυλετικές, θρησκευτικές ή εθνικές διακρίσεις.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ – ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ

Ο Ελληνικός Κλάδος είναι από τους πρώτους που λειτούργησαν το 1924 για να εξυπηρετήσει τους πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία.

Ο Ελληνικός Κλάδος παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες σε Έλληνες απόδημους, παλιννοστούντες, πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετανάστες, πρόσφυγες, διαπολιτισμικές οικογένειες και σε κάθε ενδιαφερόμενο που αντιμετωπίζει δυσκολίες διαπολιτισμικού ή διακρατικού χαρακτήρα.

Κυριότεροι τομείς εργασίας

- Διακρατική Κοινωνική Εργασία
Βοήθεια στις οικογένειες για τη διατήρηση επαφής μεταξύ των μελών τους που βρίσκονται διεσπαρμένα σε διάφορες χώρες, την ενίσχυση των σχέσεών τους και την εξασφάλιση των κοινωνικών και νομικών δικαιωμάτων τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προστασία των παιδιών σε περιπτώσεις όπως : κηδεμονία, επιμέλεια, απαγωγή από τον ένα γονέα, διατήρηση επαφής και με τους δύο γονείς, δικαίωμα επισκέψεως κλπ.
- Διακρατική Υιοθεσία
Ο Ελληνικός Κλάδος είναι εξουσιοδοτημένος από το κράτος για το χειρισμό διακρατικών υιοθεσιών.
- Συμβουλευτική σε τοπικές περιπτώσεις
Συμβουλευτική με διαπολιτισμικά ζευγάρια πριν και μετά το γάμο.
- Ο Ελληνικός Κλάδος της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας έχει πιστοποιηθεί από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης ως Κέντρο Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΚΕΣΥΥ) στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού για τις ομάδες μεταναστών, παλιννοστούντων και προσφύγων.

Ο Κλάδος έχει υλοποιήσει Ευρωπαϊκά Προγράμματα ένταξης προσφύγων και συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά δίκτυα ανταλλαγών καλής πρακτικής και εμπειριών μεταξύ των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΥΡΙΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Τα Υπουργεία : Υγείας και Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Παιδείας, Εργασίας.

Τα Κέντρα Πρόνοιας των Νομαρχιών, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ο Ελληνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις και πρεσβείες ξένων κρατών.

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- Κρατικές επιχορηγήσεις (Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, Νομαρχία Αθηνών, Υπουργείο Εξωτερικών κ.α.)
- Συνδρομές Μελών
- Συγχρηματοδότηση προγραμμάτων από διεθνείς οργανισμούς (UNHCR, EU κλπ.)
- Δωρεές
- Διοργάνωση εκδηλώσεων εξεύρεσης πόρων.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), Σωματείο μη κερδοσκοπικό που ιδρύθηκε το 1989, συμβάλλει στην επίλυση των προβλημάτων ατόμων που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα και δικαιούνται να αναγνωριστούν σαν πρόσφυγες. Πρόσφυγας είναι «κάθε πρόσωπο το οποίο επειδή έχει δικαιολογημένο φόβο διωγμού λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα, βρίσκεται έξω από την χώρα της υπηκοότητάς του και δεν μπορεί ή εξαιτίας αυτού του φόβου δεν θέλει να προσφύγει στην προστασία της χώρας αυτής». (Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων).

Στην Ελλάδα σύμφωνα με την καταγραφή του 2000 (31 Δεκεμβρίου) υπάρχουν 6.490 πρόσφυγες το μεγαλύτερο ποσοστό των οποίων προέρχεται από τις χώρες της Μέσης Ανατολής (Ιράν, Ιράκ, Αφγανιστάν) τις οποίες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν επειδή εκεί κινδύνευε η ελευθερία τους ή η ζωή τους. Δεν πρέπει να συγχέονται οι πρόσφυγες αυτοί με τους μετανάστες, νόμιμους ή μη, οι οποίοι φεύγουν εκουσίως από την πατρίδα τους για να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση.

Το ΕΣΠ παρέχει νομική, ψυχολογική και κοινωνικοοικονομική υποστήριξη στους πρόσφυγες ώσπου να βρεθεί μόνιμη λύση στο πρόβλημά τους. Η επιστροφή στην πατρίδα τους είναι βέβαια η ιδανική λύση, όταν οι εκεί συνθήκες το επιτρέψουν. Στο μεταξύ, το ΕΣΠ στηρίζει τις προσπάθειες αυτοβοήθειας των προσφύγων στο πλαίσιο προγραμμάτων του που χρηματοδοτούν η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ελληνική Κυβέρνηση.

Το ΕΣΠ έχει βοηθήσει ως τώρα 7.493 πρόσφυγες με κοινωνικοοικονομική υποστήριξη και έχει εξετάσει 23.532 άτομα που ζήτησαν άσυλο στην Ελλάδα. Επιπλέον πρόσφερε νομικές συμβουλές/ νομική βοήθεια στους πρόσφυγες.

Έχει οργανώσει Colloquia με θέμα την προστασία των προσφύγων στο Διεθνές και Εσωτερικό Δίκαιο με ομιλητές εμπειρογνώμονες από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Μελετά τα Διεθνή Κείμενα και παρακολουθεί την διεθνή πρακτική στην πολιτική του ασύλου, ενώ συγχρόνως ερευνά το προσφυγικό πρόβλημα, όπως εμφανίζεται στην Ελλάδα. Πληροφορεί το κοινό για τα προβλήματα των προσφύγων στην Ελλάδα σε συνεργασία με τα ΜΜΕ, με ομιλίες σε σχολεία, συλλόγους, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές.

Κοινωνικοί λειτουργοί, δικηγόροι και διοικητικά στελέχη υλοποιούν τα προγράμματα του ΕΣΠ, χωρίς την συμβολή των οποίων η κατάσταση των προσφύγων θα ήταν τραγική.

Οι πόροι του Σωματείου προέρχονται από χρηματοδοτήσεις για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων, επιχορηγήσεις, δωρεές, εισπράξεις από ειδικές εκδηλώσεις και συνδρομές των μελών (Αριθμός Λογαριασμού: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Νο 116/296065-64).

Το Σωματείο διοικείται από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο προσφέρει εθελοντικά τις υπηρεσίες του.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑΣ*

Σίνα 30, 106 72 Αθήνα, Ελλάδα

Τηλ: 3600628, 3631532, φαξ: 3638016

e-mail: info@amnesty.gr

Η Διεθνής Αμνηστία (ΔΑ) είναι ένα παγκόσμιο κίνημα ανθρώπων, οι οποίοι αναλαμβάνουν δράση υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το έργο της ΔΑ βασίζεται σε προσεκτική έρευνα και σε κανόνες που έχουν συμφωνηθεί από τη διεθνή κοινότητα. Η ΔΑ είναι ανεξάρτητη από κυβερνήσεις, πολιτικές ιδεολογίες, οικονομικά συμφέροντα ή θρησκείες. Δεν υποστηρίζει ούτε αντιτίθεται σε κυβερνήσεις ή πολιτικά συστήματα, ούτε υποστηρίζει ή αντιτίθεται στις απόψεις των θυμάτων των οποίων τα δικαιώματα προσπαθεί να προστατεύσει. Αγωνίζεται αποκλειστικά για την αμερόληπτη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΔΑ δρα ανεξάρτητα και αμερόληπτα για την προαγωγή του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως καθιερώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ο βασικός άξονας δράσης της αφορά:

- στην απελευθέρωση όλων των κρατουμένων συνείδησης. Σύμφωνα με το Καταστατικό της ΔΑ, αυτοί οι άνθρωποι κρατούνται για τις πολιτικές, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις τους ή εξαιτίας της εθνικής τους καταγωγής, του φύλου τους, του χρώματός τους, της γλώσσας τους, της κοινωνικής καταγωγής τους, της οικονομικής τους κατάστασης, της γέννησης ή άλλης κατάστασης και δεν έχουν χρησιμοποιήσει ή συνηγορήσει υπέρ της χρήσης βίας·
- στη διασφάλιση έγκαιρης και έντιμης δίκης για όλους τους πολιτικούς κρατούμενους·
- στην κατάργηση της θανατικής ποινής, των βασανιστηρίων και άλλης κακομεταχείρισης των κρατουμένων·
- στον τερματισμό των πολιτικών δολοφονιών και των «εξαφανίσεων»·
- στη διασφάλιση ότι οι κυβερνήσεις θα απέχουν από παράνομες θανατώσεις κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων.

Το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας ιδρύθηκε το 1976 και λειτουργεί βάσει της διεθνούς εντολής της οργάνωσης.

(*) Το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας ανέλαβε μόνο το συντονισμό σύνταξης της ως άνω έκθεσης· δεν παρείχε στοιχεία της οργάνωσης σε εθνικό επίπεδο, καθώς αυτό γίνεται σε διεθνές επίπεδο.

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΙΜΔΑ)

Το ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΙΜΔΑ) ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 1977. Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του είναι η καθηγ. Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου.

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΔΡΑΣΗΣ

Οι βασικοί σκοποί του ΙΜΔΑ είναι η έρευνα, μελέτη, προάσπιση, διαφύλαξη και προαγωγή των γενικά αναγνωρισμένων δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου, μέσα από την εκπαίδευση και επιμόρφωση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα ζητήματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ειρήνη και την ανάπτυξη των δημοκρατικών θεσμών.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών του, το ΙΜΔΑ χρησιμοποιεί μια σειρά από κατάλληλα μέσα δράσης, όπως:

- η οργάνωση μαθημάτων, διαλέξεων, σεμιναρίων και συνεδρίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό (πάνω από 110 μέχρι σήμερα),
- η παροχή υποτροφιών για σπουδές ειδίκευσης στο χώρο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- η διενέργεια και χρηματοδότηση ερευνών,
- η συνεργασία με διακυβερνητικές (συμβουλευτικό καθεστώς στο ECOSOC) και μη κυβερνητικές οργανώσεις, ελληνικές και ξένες,
- η υποβολή σε δημόσιες αρχές και διεθνείς οργανισμούς υπομνημάτων, εκθέσεων και προτάσεων που σχετίζονται με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- η συγκέντρωση χρημάτων για ανθρωπιστική βοήθεια σε αδύνατους λαούς και ομάδες ανθρώπων,
- η έκδοση δελτίων τύπου, ψηφισμάτων και διαμαρτυριών και η οργάνωση συνεντεύξεων τύπου,
- η δωρεάν παροχή νομικής (δικαστικής και εξωδικαστικής) βοήθειας σε πρόσωπα των οποίων τα θεμελιώδη δικαιώματα έχουν παραβιαστεί,
- η συγκέντρωση και διάδοση πληροφοριακού υλικού και κειμένων σχετικών με τα δικαιώματα του ανθρώπου,
- η έκδοση βιβλίων σχετικών με την προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (που αριθμούν στους 36 τόμους μέχρι σήμερα),
- η διατήρηση μιας εξειδικευμένης και ενημερωμένης Βιβλιοθήκης ανοιχτής στο κοινό.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

(Ι.Υ.Π.)

Διεύθυνση Οικογενειακών Σχέσεων

Κέντρο Μελέτης και Πρόληψης της Κακοποίησης και Παραμέλησης του Παιδιού

Ετος ίδρυσης : 1965. Από το έτος 1979 - με το Π.Δ. 867/1979 - ως προς το νομικό καθεστώς του, το Ι.Υ.Π. είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, που ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Το Ι.Υ.Π. υπάγεται στο, αλλά και εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας

Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού παρέχει εξειδικευμένο έργο πρόληψης και δημόσιας υγείας (ο όρος «υγεία» περιλαμβάνει την οργανική, ψυχοσωματική και ψυχοκοινωνική υγεία, καθώς και την ευημερία και ευεξία κάθε ατόμου) και αναπτύσσει ερευνητική και εκπαιδευτική δραστηριότητα στο πεδίο της υγείας και ευημερίας του παιδιού

Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού έχει διεπιστημονική συγκρότηση και επιδιώκει μια ολιστική αντιμετώπιση της υγείας του παιδιού (14 διαφορετικές επιστημονικές ειδικότητες, αλλά και «κατά πρόγραμμα» πρόσθετες ειδικότητες με εξωτερικούς συνεργάτες)

Η Διεύθυνση Οικογενειακών Σχέσεων του Ι.Υ.Π., έχει ως αντικείμενο:

- Την πρόληψη της βίας, θυματοποίησης και κακομεταχείρισης του παιδιού (0-18 ετών), με έμφαση στην έρευνα, την παροχή υπηρεσιών, την εκπαίδευση επαγγελματιών, αλλά και την ευαισθητοποίηση των διαφόρων ομάδων του γενικού πληθυσμού
- Τη μελέτη και προαγωγή των υγιών οικογενειακών σχέσεων και των δικαιωμάτων του παιδιού (0-18 ετών)
- Τη μελέτη της ελληνικής -ή κατοικούσας στην Ελλάδα- οικογένειας σε ψυχοκοινωνική κρίση, που συνδέεται με την παιδική θυματοποίηση
- Την επιδημιολογική και κλινική προσέγγιση της κακοποίησης και παραμέλησης του παιδιού (0-18 ετών) ως πρόβλημα δημόσιας υγείας (Π.Ο.Υ., 1999)
- Την ανάπτυξη εφαρμογών πρόληψης στην κοινότητα
- Την ανάπτυξη μεθόδων αξιολόγησης της γονεϊκής επικινδυνότητας
- Την προαγωγή της υγείας, της ευεξίας, αλλά και των δικαιωμάτων του παιδιού και του εφήβου στην οικογένεια, το σχολείο και την κοινότητα

Διεύθυνση:

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Διεύθυνση Οικογενειακών Σχέσεων

Φωκίδος 7, Αθήνα, 11526, Αττική

Τηλέφωνο: 01- 77.93.648 / 77.15.791

Fax: 01- 77.93648

E-mail: agatinst@otenet.gr

Website: <http://www.ich.gr>

ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (ΚΕ.Θ.Ε.Α.)

Το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.) είναι μη κυβερνητικός οργανισμός, ο πρώτος που δημιουργήθηκε στην Ελλάδα με στόχο την παροχή ολοκληρωμένων θεραπευτικών υπηρεσιών στα εξαρτημένα άτομα και τις οικογένειές τους. Ιδρύθηκε το 1987 επισφραγίζοντας την επιτυχή πιλοτική λειτουργία της πρώτης ελληνικής θεραπευτικής κοινότητας, της ΙΘΑΚΗΣ (1983). Βασικοί στόχοι του οργανισμού είναι η θεραπεία, η συμβουλευτική και η κοινωνική επανένταξη των εξαρτημένων ατόμων, η υποστήριξη των οικογενειών τους καθώς και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων στο τομέα της πρωτογενούς πρόληψης, της εκπαίδευσης επαγγελματιών υγείας και της έρευνας στον τομέα της τοξικοεξάρτησης.

Το δίκτυο των υπηρεσιών του ΚΕ.Θ.Ε.Α. είναι πανελλαδικής εμβέλειας και περιλαμβάνει περισσότερες από 50 θεραπευτικές και άλλες μονάδες, μεταξύ των οποίων Συμβουλευτικά Κέντρα, Θεραπευτικές Κοινότητες, Κέντρα Κοινωνικής Επανένταξης, Εξειδικευμένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Προγράμματα Οικογενειακής Υποστήριξης, Προγράμματα Υποστήριξης Κρατούμενων Χρηστών, Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο, τον Τομέα Έρευνας, τον Τομέα Πρωτογενούς Πρόληψης κ.ά. Μέρος των δραστηριοτήτων του οργανισμού αφορά την προαγωγή της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων μέσω της εφαρμογής προγραμμάτων θεραπείας και πρωτογενούς πρόληψης που απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους.

Το ΚΕ.Θ.Ε.Α. είναι σύμβουλος οργανισμός του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου του ΟΗΕ (ECOSOC), ενώ παράλληλα ανήκει στους ειδικούς συνεργάτες της Διεύθυνσης Πληροφοριών των Ηνωμένων Εθνών (DPI).

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΟΥ

Το Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού (ΚΜΟΠ) είναι μη κυβερνητική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1977 από επιστημονικά στελέχη με μακρά εμπειρία σε θέματα κοινωνικής πρόνοιας, εκπαίδευσης και συμβουλευτικής. Σκοπός του Κέντρου είναι η στήριξη της οικογένειας μέσω της παροχής ολοκληρωμένων κοινωνικών υπηρεσιών, η στήριξη ατόμων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό και η ανάπτυξη υποβαθμισμένων περιοχών.

Το 1977 το ΚΜΟΠ αναγνωρίζεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ως συνεργαζόμενη οργάνωση και το 1978 από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως «ειδικώς φιλανθρωπικό». Από το 1979 έως το 1983 σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας αναλαμβάνει το σχεδιασμό και τη λειτουργία των πρώτων Κέντρων Ανοικτής Περιθάλψης Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) στον Καρέα, στον Βύρωνα στα Μελίσσια και στο Πέραμα. Από το 1982 έως το 1992 σε συνεργασία με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών εφαρμόζει πιλοτικό πρόγραμμα υποδοχής και στήριξης προσφύγων στο Αιγάλεω. Από το 1983 λειτουργεί μόνιμα στο Πέραμα κέντρο ημέρας για παιδιά και ενήλικες ενώ από το 1994 κέντρο υποστήριξης (φουαγιέ) ατόμων με ψυχικές παθήσεις. Το 1989 συμμετέχει ως βασικός εταίρος στο 3ο Πρόγραμμα Αντιμετώπισης της Φτώχειας που υλοποιήθηκε στο Πέραμα Αττικής. Το 1995 πιστοποιείται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως φορέας υλοποίησης ολοκληρωμένων προγραμμάτων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Καταπολέμησης του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας ενώ το 1998 πιστοποιείται από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης ως φορέας παροχής Συνοδευτικών και Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.

Στα εικοσιπέντε περίπου χρόνια της λειτουργίας του, το ΚΜΟΠ έχει υλοποιήσει μεγάλο αριθμό προγραμμάτων με ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις για τις ομάδες στόχους.

Οι τομείς ενδιαφέροντος του ΚΜΟΠ είναι:

1. Οι οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα οικογενειακά, κοινωνικά, επαγγελματικά.
2. Οι γονείς παιδιών σχολικής ηλικίας, που έχουν δυσκολίες προσαρμογής στο σχολικό τους περιβάλλον, παιδιών που έχουν εγκαταλείψει την υποχρεωτική σχολική τους εκπαίδευση και εφήβων που αναζητούν να ενταχθούν σε κάποιο επαγγελματικό πλαίσιο (επαγγελματικός προσανατολισμός κλπ.).
3. Οι μονογονεϊκές οικογένειες.
4. Τα ηλικιωμένα μοναχικά άτομα.
5. Οι μακροχρόνια άνεργοι και εκείνοι που έχουν χαμηλά επαγγελματικά προσόντα.
6. Οι μετανάστες, οι παλιννοστούντες και οι πρόσφυγες.

7. Τα άτομα με ψυχικές παθήσεις

Το επιστημονικό προσωπικό του ΚΜΟΠ ανταποκρίνεται στα προβλήματα που καλείται να επιλύσει μέσω ενός ολοκληρωμένου και συστηματοποιημένου πλαισίου δράσεων και υπηρεσιών. Συνεργάζεται με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό (κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς, ειδικούς παιδαγωγούς, νομικούς, κοινωνιολόγους κ.λπ.) ενώ ταυτόχρονα διαθέτει ένα μεγάλο αριθμό εξωτερικών συνεργατών.

Το Κέντρο Μέρμηνας Οικογένειας και Παιδιού είναι εγκατεστημένο στην Αθήνα, το Πέραμα και τον Υμηττό. Υπηρεσίες του Κέντρου λειτουργήσαν κατά διαστήματα στον Καρέα , τον Άλιμο, τα Μελίτσια και το Βύρωνα και τη Χαλκίδα.

ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

(Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση, ΜΚΟ)

Αρίστωνος 6-8 Κολωνός, 10441 Αθήνα, Τηλ. 5239402 Φαξ 5228957

E-mail socedact@otenet.gr

Το Κέντρο Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογένειας ιδρύθηκε το 1997 από την **Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση** (μη κυβερνητική οργάνωση) η οποία αποφάσισε να αφιερώσει την δράση της στα κοινωνικά αποκλεισμένα παιδιά (παιδιά των δρόμων), παιδιά που ανήκουν σε φυλετικές, εθνικές, θρησκευτικές μειονότητες, καθώς και σε παιδιά που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά, οικογενειακά προβλήματα, ρατσισμού και περιθωριοποίησης.

Το Κέντρο παρέχει τις υπηρεσίες του στα παιδιά και τους γονείς τους στα δύο ενοικιαζόμενα κτίρια στις περιοχές του Μεταξουργείου, Κολωνού, όπου λειτουργεί, το Κέντρο Ημέρας για τα παιδιά καθώς και το Κέντρο Οικογένειας, που είναι η Κοινωνική Υπηρεσία η οποία στηρίζει τις οικογένειες των παιδιών.

Πρωταρχικός σκοπός του Κέντρου είναι τα παιδιά αυτά να ενταχθούν ομαλά και σταδιακά στο κοινωνικό σύνολο και κυρίως να αντιληφθούν ότι υπάρχουν κι άλλες επιλογές στην ζωή τους. Το Κέντρο λειτουργεί ως κέντρο μάθησης που δίνει στα παιδιά ερεθίσματα για να αναπτύξουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους, και τα εξοικειώνει με τις αποδεκτές κοινωνικές συμπεριφορές και συνήθειες, (υγιεινή – καθαριότητα – διατροφή – μαγείρεμα κτλ.) και τα προετοιμάζει με τις απαιτήσεις και έννοιες της σχολικής λειτουργίας. Μεγάλη προσπάθεια δίνετε στην σχολική υποστήριξη, που απαιτεί τόσο να βοηθηθούν τα ίδια τα παιδιά για το σχολείο, όσο και οι γονείς να καταλάβουν τις υποχρεώσεις του γονικού τους ρόλου και την αναγκαιότητα του σχολείου.

Το Κέντρο Οικογένειας (η Κοινωνική Υπηρεσία) είναι ένα κέντρο επίλυσης προβλημάτων, κοινωνικών, νομικών, υγείας, εκπαίδευσης και όχι μόνο. Απευθύνετε στα ενήλικα μέλη των οικογενειών, κυρίως στις μητέρες, προσφέροντας συμβουλευτική, παραπομπές κ.α.

ΣΩΣΤΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Το "Σώστε τα Παιδιά" είναι ένα ανεξάρτητο, μη κυβερνητικό, μη κερδοσκοπικό Σωματείο, μέλος της Διεθνούς Ένωσης Save the Children (International Save the Children Alliance). Το Σωματείο είναι ενεργό στην Ελλάδα από το 1947 ως παράρτημα της Αμερικάνικης Οργάνωσης Save the Children, USA, και από το 1974 ως ανεξάρτητη Ελληνική Οργάνωση. Διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Ο κύριος σκοπός του Σωματείου είναι η βελτίωση της ζωής των παιδιών που μεγαλώνουν σε αντίξοες συνθήκες και η προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών καθώς και των οικογενειών τους. Επίσης, οι δράσεις μας στοχεύουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού.

Τα παραπάνω επιτυγχάνονται με τους εξής τρόπους :

- Την στήριξη κοινωνικών και γεωγραφικών αποκλεισμένων χωριών
- Την υλοποίηση προγραμμάτων για θέματα υγείας σε παιδιά υποβαθμισμένων περιοχών
- Την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων ανάπτυξης με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων και του ρατσισμού
- Χρηματοδοτούμενα Ευρωπαϊκά προγράμματα σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών (Πρωτοβουλία DAPHNE) και την προώθηση των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων παιδιών στην Ευρώπη (Πρωτοβουλία ODYSSEUS).

Το "Σώστε τα Παιδιά" συμμετέχει ενεργά στο Ευρωπαϊκό και Ελληνικό Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και στην Επιτροπή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων για την Ανάπτυξη.

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Ο Σύλλογος «Το Χαμόγελο του Παιδιού» είναι δημιούργημα σκέψης και επιθυμίας ενός δεκάχρονου παιδιού, του Ανδρέα Γιαννόπουλου, λίγο πριν χάσει την μάχη με τη ζωή από καρκίνο.

Σκοπός του Συλλόγου είναι να βρίσκεται κοντά σε όλα τα παιδιά που διαμένουν εντός του ελλαδικού χώρου, ανεξαρτήτως φύλου, καταγωγής και υπηκοότητας αυτών, και να αγωνίζεται για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και συμφερόντων τους.

Μέσα από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων σε ολόκληρη την Ελλάδα, από το 1996 «Το Χαμόγελο του παιδιού» παρέχει ηθική, ψυχολογική, οικονομική και υλική υποστήριξη σε παιδιά με προβλήματα υγείας, παιδιά που δεν έχουν τα απαραίτητα για την διαβίωση τους, παιδιά που έχουν υποστεί κάθε μορφής κακοποίηση.

Χάρη στην υποστήριξη και την εθελοντική προσφορά πολλών επώνυμων και ανώνυμων φίλων, ανάμεσα σε άλλες δράσεις σήμερα λειτουργούν από «Το Χαμόγελο του παιδιού»:

- **τρία Σπίτια Φιλοξενίας** (στη Νίκαια, στο Περιστερι και στο Πολύδροσο) όπου μετά από εισαγγελική εντολή φιλοξενούνται περίπου 50 παιδιά σε κίνδυνο κάτω από τη συνεχή φροντίδα παιδαγωγών, κοινωνικών λειτουργών, παιδοψυχολόγων και εθελοντών,
- η **«Τράπεζα ειδών πρώτης ανάγκης»** για την ενίσχυση άπορων οικογενειών στην Αθήνα, στον Πύργο Ηλείας και στη Θεσσαλονίκη, με τα οποία μας δίνεται η δυνατότητα να υποστηρίξουμε ετησίως περίπου 6.000 παιδιά σε όλη την Ελλάδα,
- η τηλεφωνική γραμμή βοήθειας **SOS 1056** στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τον Πύργο Ηλείας η οποία δέχεται σε εικοσιτετράωρη βάση καταγγελίες (επώνυμες/ ανώνυμες) και κλήσεις παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο,
- έξι **κινητές ιατρικές μονάδες** και μία **μηχανή άμεσης επέμβασης** για την μεταφορά παιδιών με προβλήματα υγείας,
- ομάδα **εθελοντών αιμοδοτών** και
- **εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης** για την καθημερινή απασχόληση παιδιών που νοσηλεύονται **σε νοσοκομεία** στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη.

Για την **προστασία και την υποστήριξη των παιδιών στα φανάρια**, έχει δημιουργηθεί μία μονάδα στελεχωμένη με ειδικό επιστημονικό προσωπικό και εθελοντές, στα πλαίσια προγράμματος που θα λειτουργήσει με την υποστήριξη του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Υπό κατασκευή βρίσκεται επίσης το site www.lostchild.gr για την εύρεση παιδιών που έχουν εξαφανιστεί.

Παράλληλα, «Το Χαμόγελο του παιδιού» δραστηριοποιείται σε θέματα ευαισθητοποίησης των πολιτών στα προβλήματα που απασχολούν τα παιδιά στην Ελλάδα και στην αντιμετώπισή τους, σε συνεργασία με ιδιωτικούς και κρατικούς φορείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Κύριο μέλημά μας και γνώμονας σε κάθε δραστηριότητά μας είναι η προσφορά στα παιδιά που έχουν ανάγκη από χαμόγελα, υγεία και καλύτερες συνθήκες ζωής.